Тошкент ҳақиқати

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 246 (10.242).
1991 йил 20 декабрь жума
Баҳоси 8 тийин.

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

ТУРКИЯГА ТАШРИФ:

ҚАРАШЛАРНИНГ ТЎЛА ЎХШАШЛИГИ

АНҚАРА, 19 декабрь. (ЎзТАГ махсус мухбирлари — ТАСС). Президент И. А. Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикаси ҳукумат делегациясининг Туркияга ташрифи тугамоқда.

Бугун бир қанча ҳужжатлар имзоланиши кутиляпти. Икки давлат ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги декларация, шунингдек маданий алоқаларни ривожлантириш, иккала республикада консулхоналар очиш, ҳар томонлама иқтисодий алоқаларни ривожлантириш, Тошкент, Анқара ва Истанбул ўртасида ҳаво йўлини очиш тўғрисидаги битимлар ана шундай ҳужжатлардир.

— Бизни тан олишни хоҳлаётган бошқа давлатлар ҳам бор, бироқ аввало Туркия бизни тан олишини истаймиз, — деди И. А. Каримов Туркияга ташрифнинг дастлабки якунларини шарҳлаб. — Икки томонлама муносабатларнинг энг муҳим масалалари юзасидан бизнинг ўртамизда тўла келишув ва қарашларнинг ўхшашлиги мавжуд. Ташрифдан сўнг Туркия билан тағин ҳам мустаҳкам дўстлик муносабатлари ўрнатмоқчимиз. Туркия вакиллари учун чегараларимиз ҳамиша очиқ бўлади. Туркиянинг тараққиёт йўли биз учун ҳам намуна бўлиб қолади.

Туркия Ўзбекистонни тан олди, буни ўзбек халқи зўр мамнуният билан кутиб олди. Эндиликда муносабатларимиз тағин ҳам мустаҳкамроқ бўлишига ишонаман. Туркия 10 йилдан буён амалга ошираётган иқтисодий ислоҳотлар ва ўзгартишларни биз ҳам амалга оширишни хоҳлаймиз, бу масалада Туркиянинг ҳар томонлама мададига умид қиламиз. Ўзбекистон Туркия йўлидан боради, биз ўзимиз учун йўлни танлаб олганлигимизни ва бу йўлдан ҳеч қачон қайтмаслигимизни ҳамма билиб олиши керак.

ТУРКМАНИСТОН ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАЛАРИ ҲУКУМАТЛАРИ ЎРТАСИДА 1992 ЙИЛДА САВДО-ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДАГИ

БИТИМ

Туркманистон ҳукумати ва Ўзбекистон Республикаси ҳукумати (қуйида улар томонлар деб юритилади) уларнинг ўртасида қарор топган анъанавий иқтисодий ва маданий алоқаларга асосланиб, ҳамда республикалар халқ хўжалиги тармоқларининг барқарор ва муқим ишлашини таъминлаш мақсадида, тенг ҳуқуқлилик ва иқтисодий ўзаро манфаатдорлик негизида савдо ҳамкорлигини янада ривожлантириш муддаоларини тасдиқлаб, 1992 йилда бир-бирларига маҳсулот етказиб бериш хусусида ушбу савдо-иқтисодий ҳамкорлик тўғрисидаги битимни туздилар.

1-модда.

Томонлар 1992 йилда республикалар ўртасида ўзаро манфаатли тенг асосда маҳсулотлар ва молларнинг энг муҳим турларини етказиб бериш томонларнинг давлат буюртмаларига киритиладиган турларда ва ҳажмда амалга оширилади, деб келишиб олдилар.

Томонлар озиқ-овқат маҳсулотлари ва молларни ўзаро етказиб бериш ҳажмини кўпайтиришга кўмаклашаверадилар.

2-модда.

Томонлар иқтисодий алоқалар асосан корхоналар, ташкилотлар, муассасалар, хўжалик ва давлат бошқаруви ҳудудий ҳамда ўзга идоралари ўртасида уларнинг ваколатлари доирасида амалга оширилишига рози бўлдилар.

Томонлар корхоналар, ташкилотлар ва бошқа хўжалик субъектлари ўртасида хом ашё, озиқ-овқат маҳсулотлари, халқ истеъмол молларини ўзаро етказиб беришга доир бевосита хўжалик алоқаларини сақлаб қолиш, бундай алоқаларни ўрнатиш ва кенгайтиришга кўмаклашадилар.

Томонлар бошқа республикага иқтисодий зарар етказувчи ҳаракатлардан тийиладилар.

Томонлар тегишли бошқарув идоралари орқали маҳсулотларнинг ўзаро келишилган энг муҳим турлари рўйхатига киритилмаган маҳсулотларни ўзаро етказиб бериш тўғрисида шартнома тузиш устидан назорат ўрнатишга келишдилар.

3-модда.

Томонлар нарх сиёсатини мувофиқлаштириш чораларини кўриш мажбуриятини оладилар ва ўзаро манфаатларга даҳлдор бўлган нарх белгилаш соҳасида келишилган сиёсатни ўтказишга аҳдлашиб олдилар. 1992 йилдан бошлаб иккала республика корхоналари ва ташкилотлари етказиб берган маҳсулотлар (бажарилган ишлар ва хизматлар) учун сўм билан қайд этилган, бошқариладиган ва шартнома нархларида ҳисоб-китоб қиладилар ҳамда монополиячи корхоналар ишлаб чиқараётган маҳсулот нархларини бошқаришга доир ҳаракатларни мувофиқлаштириб турадилар.

4-модда.

Томонлар озиқ-овқат маҳсулотлари ва молларни 1990 йил даражасидан кам бўлмаган ҳажмда етказиб бериш ҳамда кооперациялашган маҳсулот етказиб беришга доир таркиб топган алоқаларни сақлаб қолиш учун шартномалар тузишда амалий ёрдам беришни республикаларнинг тегишли бошқарув органларига топширишга қарор қилдилар.

5-модда.

Томонлар иккала республика транспорт воситаларининг ўз ҳудудларидан ўтишининг амалдаги тартибини сақлаб қолишга ва ўзаро маҳсулот етказиб бериш юзасидан қабул қилинган мажбуриятларни бажариш учун барча турдаги транспорт ишларини мувофиқлаштириб туришни таъминлашга, шунингдек транзит юк операцияларини, шу жумладан экспорт юк операцияларини ҳамда ўзларининг маъмурий ҳудудларида жойлашган транспорт коммуникациялари орқали газ ва электр энергия ўтказишни таъминлашга, уларга бож солиғи солмасликка келишиб олдилар.

6-модда.

Республикалар халқ хўжалиги комплексини ривожлантиришнинг йирик маҳаллий муаммоларини ҳал қилишда иқтисодий алоқаларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш мақсадида томонлар 1992 йилдан бошлаб улушбай асосида «Сейди — Тахиатош» ЛЭП-500 юқори кучланишли электр линияси, «Тежен — Серахс» темир йўлини биргаликда қуриш, Красноводск денгиз портини янгилаш тўғрисида келишиб олдилар.

7-модда.

Томонлар давлат ҳисоб идоралари орқали маҳсулот етказиб бериш қандай бораётганлиги ҳақида йилнинг ҳар чорагида ҳисобот тайёрлаш ва маълумотларни ўзаро айирбош қилишга, зарур ҳолларда маҳсулот етказиб берувчиларнинг манфаатдорлигини ва масъулиятини ошириш учун жазо чораларини ёки иқтисодий рағбатлантиришни қўлланишга рози бўлдилар.

8-модда.

Фан ва техника масалаларида, қўшма корхоналарни, илмий тадқиқотларни ташкил этишда, илмий-техникавий ҳужжатларни айирбош қилишда томонлар бир-бирига ёрдам берадилар, маслаҳатлашувлар, конференциялар, кўргазмалар, ярмаркалар уюштиришда кўмаклашадилар.

Аҳдлашувчи томонлар савдо, иқтисодиёт, молия соҳасидаги қонунлар ва бошқа ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда томонларнинг ҳамкорлиги билан боғлиқ ўзга ҳужжатлар тўғрисидаги ахборотларни ўзаро алмаштирадилар.

9-модда.

Томонлар келгуси йилга ўзаро маҳсулот етказиб бериш ҳажмини ва унинг хилларини бундай маҳсулот етказиб беришни ривожлантириш истиқболларини ҳисобга олиб, ҳар йили келишилган муддатларда кўриб чиқиш ва тасдиқлашга аҳдлашиб олдилар. Ушбу битимни бажариш чоғида пайдо бўладиган низоли масалаларни томонлар ҳукумат комиссиялари даражасида икки томонлама музокара олиб бориш йўли билан ҳал қиладилар, шунингдек бундай масалалар жавобгар жойлашган ердаги ҳакамлик идоралари томонидан ҳал қилинади.

10-модда.

Томонлар республикаларнинг вазирликлари, комитетлари, маҳкамалари ва хўжалик субъектлари ўртасида шартномалар тузишни ҳамда ҳамкорликнинг ўзаро манфаатли бошқа йўналишларига доир протоколларни имзолашни 1992 йил 1 январга қадар туғаллаш зарур, деб ҳисоблайдилар.

11-модда.

Ушбу битим имзоланган кундан бошлаб кучга киради. Битим туркман, ўзбек ва рус тилларида икки нусхадан тайёрланган.

1991 йил 17 декабрда Ашхободда тузилган, барча матнлар бир хил кучга эгадир.

Туркманистон ҳукумати номидан
Туркманистон ҳукумати бошлиғининг ўринбосари
В. ОТЧЕРЦОВ.

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати номидан
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари
Т. ШАРИПОВ.

• Долзарб мавзу

УН КАМАЙМАЙДИ, КЎНГЛИНГИЗ ТЎҚ БЎЛСИН

ҲОЗИРГИ иқтисодий таназзул ҳукм сураётган вақтда халқимиз эртанги кунга ишонмай қўйди. Ҳатто нон харид қилиш учун одамларнинг дўконларда турнақатор бўлиб, навбатда туриши ҳам оддий манзара бўлиб қолди. Чорсу бозори ёнида бир рус аёл уч буханка нонни олиб кетаётганида ундан сўрадим.

— Оилангизда неча киши яшайди?

— Тўрт киши.

— Шунча нонни нима қиласиз, еймиз, қолганини қотириб қўяман, ҳар эҳтимолга қарши. Ҳар хил гаплар юрибди, қишда очарчилик бўлармиш.

Кейинги суҳбатдошларим Тошкент—Сариёғоч автостанциясидаги бир неча қозоқ аёллари бўлишди. Аёллар халталарини, баъзилари қопларини нонга тўлдириб автобус кутишаётган экан. Уларга ҳам шу саволни бердим.

— Чироғим, оиламиз улкан, эрим вафот этган. Бизда нон етишмаяпти ҳам қиммат. Шунинг учун бола-чақа боқиш ташвишида Тошкентга келамиз.

Бу ҳам майли. Ун кам эмиш. Шунинг учун қишда нон янада камайиб кетармиш, деб тарқалган миш-миш гаплар меҳнаткашларни катта ташвишга солмоқда. Бу миш-мишлар қанчалик рост эканлигини билиш учун Тошкент ва пойтахт вилоятини ун билан таъминлашга ҳисса қўшаётган 3-ун заводи директори Ҳайрулла Аҳмадхўжаев ҳузурига бордим.

— Бизнинг корхонамиз,— деди у,— уч сменада ишлаб, бир кунда 180 тонна буғдойни ун қилиб, Тошкент вилояти бўйича тарқатмоқдамиз. Ҳали биз тарафдан узилиш бўлгани йўқ. Лекин баъзи ташкилотлар ўзларига ажратилган унни вақтида тўла олиб кетишмаяпти. Натижада омборларимиз унларга тўлиб кетди. Яқинда уни қўядиган жойимиз ҳам қолмайди.

— Қайси ташкилотлар вақтида олиб кетишмаяпти?

— Тошкент район матлубот жамиятига қарашли нон комбинати октябрь ойида 25 тонна ўрнига 6,4 тоннагина унни олиб кетди. Янгибозор ишлаб чиқариш бирлашмаси 30 тоннадан бор-йўғи 5,95 тоннани, Янгийўл ишлаб чиқариш бирлашмаси 500 тоннадан 384,5 тоннасинигина олиб кетди.

Ноябрь ойида эса Оҳангарон район матлубот жамияти 300 тонна ўрнига 78,8 тонна ун олди, қолган қисми завод омборида жой эгаллаб ётипти. Тошкент нон ишлаб чиқариш бирлашмаси ноябрь ойида ўзига ажратилган уннинг 20 фоизидан сал кўпроғини олди. Бундай мисолларни яна келтириш мумкин.

— Узун қулоқ гапларга қараганда ун заводларига ғалланинг келиши камайиб қолганмиш? Шу тўғрими?

— Ҳаммаси ёлғон. Ҳозирча нолийдиган еримиз йўқ. Буғдойни бизга Қозоғистондан, ҳатто Америкадан етказиб беришмоқда. Бугунги кунда Тошкент шаҳридаги дон маҳсулотларини қабул қилиш базаларимизда, тегирмонимиз элеваторларида буғдой ҳар галгидан кўпроқ ғамланган. Ўзингиз ўйлаб кўринг. Олдин Тошкент шаҳар бўйича бир кунда аҳолига 350—370 тонна нон етказиб беришарди. Бугунги кунда 550—560 тонна ёпилса ҳам камлик қиляпти. Бизнинг соҳамиз корхоналари жамоалари аҳолимиз қиш ойларида ҳам нон танқислигини сезмасликлари учун ҳамма чораларни кўрадилар.

Даврон АҲМАД.

Суратларда: Тошкент шаҳар 3-ун заводида: жўнатишга тайёрланган унлар (пастда); лаборатория мудири Галина Гузь ва катта лаборант Ҳадича Собирова тайёр маҳсулотлардан намуна олмоқдалар.

Муаллиф суратлари.

• Қишлоқ хабарлари

КЎЧАТ ТАЙЁРЛАНМОҚДА

● ҚИБРАЙ. Ноҳия деҳқонлари бу йил эл дастурхонига мўл-кўл мева ва сабзавот маҳсулотлари етказиб бериб, кўпнинг дуосини олган эдилар. Айни кунларда қибрайлик миришкорлар бўлажак ҳосил ҳақида ўйлаб иш юритмоқдалар. Деҳқончилик қилинадиган ерларнинг асосий қисми шудгорлаб қўйилди ҳамда аҳолини эртаги сабзавот билан таъминлаш мақсадида кўчат тайёрлаш ишларини ҳам бошлаб юбордилар.

«Қизил Ўзбекистон», «Коммунист» жамоа хўжаликлари, «Қибрай», «Орджоникидзе» шўро хўжаликлари деҳқонлари шу кунларда иссиқхоналарга 80 килограммлик карам уруғи сепиб қўйдилар. Эрта-индин улар униб чиқаётган уруғлик кўчатларини босқичма-босқич саралаш ишига ҳам киришадилар. Бу юзлаб гектар майдонларга экиш учун сара кўчатлар етказиб беришни таъминлайди.

Қ. МУЛЛАБОЕВ.

ФЕРМАНИ КИМ ҚУРИБ БЕРАДИ

● ПИСКЕНТ. «КПСС XXVI съезди» шўро хўжалигининг 4-бўлимида истиқомат қилувчи Жалил ака Фозиловни эндиликда кўпчилик танийди. Жалил ака меҳнат кишисининг нимага қодир эканлигини кўрсатиш, оиласини моддий томондан мустаҳкамлаш, мўл-кўл гўшт ва сут етиштириш учун дастлаб бўрдоқи учун мол боқди. Гўштга топширилган ҳар бир бўрдоқининг ўртача тирик вазни 400 килограммдан ташкил этди. 1991 йилда шўро хўжалигидан йигирма бош ғунажин олди. 14 гектар ерга ҳам эга бўлди. Ҳозирги кунга келиб ғунажинларнинг тўққиз боши соғин сигирга айланди. Ҳар бир литр сутни 40 тийиндан топширмоқда. Чорва молларини парвариш қилишда Жалил акага умр йўлдоши Идигул опа ва фарзандлари кўмаклашмоқда.

Фермерликни орзу қилган чорвадор беда пичани ва похолни етарлича ғамлаб қўйган. Ж. Фозилов яна йигирма бош от, юз бош қўй олиб парвариш қилишни мўлжаллаб турибди. Бироқ молхона йўқ. Хўжалик томонидан молхона қуриш учун 150 минг сўм ажратилган. Лекин ноҳияда бинони қуриб берадиган қурилиш ташкилоти топилганича йўқ. Хўш, вилоятда шундай азамат ташкилот борми? Фермани ким қуриб беради?

Моҳира АРСЛОНОВА.

ҒАЛЛА КЎПАЯДИ

АҲОЛИНИНГ барча тоифасига камида 100 килограммдан буғдой сотиш тўғрисидаги Президент фармонининг бажарилишига Бўка ноҳиясида катта эътибор берилди. Ноҳия хўжаликлари ўз имкониятларидан келиб чиқиб, ҳар бир қишлоқ хонадонини дон билан таъминлаганликлари туфайли аҳолига озгина бўлса-да, енгилликлар яратилди. Уларни хотиржам меҳнат қилишга ундади.

Лекин ҳозирги иқтисодий қийинчиликлар ва нарх-навонинг кескин ошиб бориши келгуси йилда ҳам бу тадбирни давом эттиришни тақозо этмоқда. Шунинг учун бўкаликлар ғалла экиладиган майдонларни кенгайтиришни лозим топдилар. Энди улар жорий йилдагидан анча кўп — 3 минг гектар ерда ғалла етиштирадилар. Аниқ мақсадни кўзлаб иш юритаётган бўкалик деҳқонлар дон етиштиришга куз, қиш ҳавосининг илиқ-иссиқ кунларида киришдилар. Ноҳия далаларида шу кунларда 1300 гектар майдонга бароқа уруғи қадалди. Кузги дон экиш ишлари айниқса, «Партия XX съезди», Ҳамза номли, «Ильич», «Бўка», «Қўкорол» каби жамоа ва шўро хўжаликларида жадал олиб борилди.

Э. ЙЎЛДОШЕВ.
Бўка.

29 декабрь—Республика Президенти сайлови ва референдуми куни

«Яхши кунларга олиб боради»

Митингга Оҳангарон шаҳар саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, транспорт, алоқа, тиббиёт ва маданият ходимлари, ўқитувчилар, маҳаллаларнинг вакиллари тўпланган эдилар. Ўзбекистон Халқ-демократик партияси шаҳар Кенгаши биринчи котиби А. Бекмуродов митингни оча туриб, Ислом Каримовнинг жумҳуриятимизга раҳбарлик қилаётган давр мобайнида амалга оширган ишларига тўхталиб ўтди.

— Жумҳуриятимиз Президенти Ислом Каримов ва жумҳуриятимиз ҳукумати барча халқлар манфаатларини кўзлаб иш олиб бормоқда, — деди у. — Жумҳурият мустақиллигининг эълон қилиниши ҳам тарихий аҳамиятга молик улкан воқеалардан биридир. Халқимиз фаровонлигини истаган ҳар бир инсонни у кишининг номзодини қўллаб-қувватлаб овоз беришга чақирамиз.

— Адолат, эркинлик, мустақиллик барқарорлаша бошлади, — деди сўзга чиққан маҳалла қўмитаси раиси Т. Жумабоев, — Президентимизнинг ҳар бир фармони халқимизнинг армонлари ушалишига хизмат қилмоқда. Аҳолининг кам таъминланган табақаларининг ойлик маошларини 40—50 фоиз ошириш тўғрисидаги фармонни олиб кўрайлик. Ҳозирги шароитда маблағ топиш осон эмас, лекин маош оширишга маблағ топилди. Ҳарбий хизматга оид имтиёзлар Президентимиз қилаётган ишларининг яна биридир. Маҳалламиз номидан жумҳуриятимиз Президентлигига Ислом Каримов номзодини қўллаб-қувватлаб, овоз беришларингизни сўрайман.

«Қурилишпластмасс» комбинати директорининг иқтисодий масалалар бўйича ўринбосари А. Макшанова шундай деди:

— Бозор иқтисодиёти шароитида жумҳуриятимизда рўй бераётган ўзгаришлар, хусусан мустақиллик йўлидаги сиёсий ва иқтисодий тадбирларда Ислом Каримовнинг, шубҳасиз хизматлари бор. Айниқса, у кишининг байналмилал дўстлик йўлидаги, миллатлараро муносабатларни яхшилаш, тинч-тотувликни таъминлашга қаратилган ҳаракатлари диққатга сазовор. У бизни яхши кунларга олиб боради.

Шунингдек, митингда рассом И. Аметов ҳам дил сўзларини айтди. Ноҳия ва шаҳар уруш ва меҳнат фахрийлари Кенгаши раиси М. Давронов жумладан шундай деди:

— Юртимиз мустақиллиги ўз-ўзидан қўлга киритилгани йўқ. Ҳали бу йўлда оёғимиздан чаладиганлар кўп. У киши халқимиз учун, мустақиллик учун жонини тиккан кишидир. Шундай мард ва жасоратли одамни ҳимоя қилайлик. Унинг номзодини қўллаб-қувватлайлик.

Митингда Оҳангарон қурилиш тресте ҳуқуқшуноси Т. Турмонов, шаҳар хотин-қизлар Кенгаши раиси, шифокор Н. Турсунова, ғалла маҳсулотлари комбинати тарғиботчиси В. Усов ва бошқалар сўзга чиқиб, Ислом Каримов номзоди учун овоз беришларини таъкидладилар.

Сайлов куни И. Каримов номзоди учун овоз беришга даъват этувчи мурожаатнома қабул қилинди.

Н. АБДУРАСУЛОВ.

МАҲАЛЛА АҲЛИ ҚАРОРИ

Тошкент шаҳридаги «Байналмилал» маҳалла комитетининг йиғилишида Ўзбекис[illegible]си Президенти лавозимига кўрсатилган И. А. Каримов номзоди қувватланди. Сўзга чиққан кишилар республикамизда катта ижобий ўзгаришлар бўлганини таъкидлашди. Аҳолининг камбағал табақалари ҳамда ёшларнинг ижтимоий ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган фармонлар чиқарилди, қишлоқ жойларда шахсий боғлар ва экинзорларга бериладиган ерлар кўпайди, республикамизда барқарорлик ва тартиб сақланиб турибди.

Йиғилиш қатнашчилари маҳалланинг барча аҳолисини сайлов кунида И. А. Каримов учун овоз беришга чақирдилар.

(ЎзТАГ).

ЯНГИ КЎРГАЗМА

Ўзбекистон Маданият жамғармаси қошида доимий кўргазма ташкил этилди. Жумҳуриятимиз вилоятларидаги барча маданият жамғармалари ихтиёридаги фирмалар ва ширкатларнинг маҳсулотлари шу жойдан ўрин олди. Ҳар қандай фирма ва ширкат ихтиёридан ҳоли оддий кишилар, ўз хонадонларидаги халқ амалий санъати, ҳунармандчилик, кулолчилик ашёларини жумҳурият Маданият жамғармаси бошқаруви билан алоқа боғлаб, шу кўргазма орқали харидорлар учун сотувга қўйишлари мумкин. Кўргазмада ҳамда сотувда самарқандликларнинг кулолчилик идишлари, андижонликларнинг миллий тўн ва сўзаналари, хоразмликларнинг гиламлари, шаҳрихонликларнинг махси-ковушлари ва пичоқлари, наманганликларнинг атласлари, тошкентлик ҳаваскор рассом К. Жонтоевнинг суратлари ва «Бегим» ширкатининг кўпгина турдаги маҳсулотлари мавжуд.

М. СУЛАЙМОНОВ.

ҲАРАКАТ ХАВФСИЗЛИГИ УЧУН

Тошкентда поездлар ҳаракати хавфсизлигига бағишланган Бутуниттифоқ илмий-амалий конференция очилди. Уни Ўрта Осиё темир йўли, Тошкент темир йўл транспорти муҳандислари илмгоҳи, Ўзбекистон Республикаси «Билим» жамияти иқтисодий ва илмий-техникавий тарғибот республика уйи, «СССР темир йўл хавфсизлиги жамғармаси» уюшмаси, бошқа манфаатдор ташкилотлар уюштирди. Конференцияда мамлакатимиздаги деярли барча темир йўлларнинг вакиллари қатнашдилар.

Конференция қатнашчилари поездлар ҳаракати хавфсизлигига тааллуқли кўпгина масалаларни муҳокама қилишмоқда. Жумладан, аварияларни бартараф этишнинг олдини олиш жиҳатлари, ҳаракат хавфсизлиги хизматидаги руҳий ҳолат, локомотив бригадаларини йўлга чиқиш олдидан тиббий текширишдан ўтказиш сингари муаммолар муҳокама қилинди.

Халқ хўжалиги ғоят муҳим тармоғининг етакчи мутахассислари кенгаш қатнашчилари ҳузурида сўзга чиқадилар.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови ва Ўзбекистон

ЎЗБЕКИСТОН МУСТАҚИЛЛИГИ

ДАВЛАТЧИЛИКНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАСИ

МУСТАҚИЛЛИК тўғрисидаги масала давлат ва ҳуқуқ, халқаро ҳуқуқ назарияси ва тарихининг энг долзарб ва айни вақтда энг мураккаб масалаларидан биридир. Бу масала сиёсий адабиётларда бир неча бор муҳокама қилиниб, қизғин баҳсларга сазовор бўлган.

Ҳуқуқий адабиётда мустақиллик принципини миллий давлатнинг қатъий ва ажралмас хусусияти деб ҳисоблайдилар.

Давлат тушунчасининг ўзи мустақилликни билдиради. Бинобарин мустақиллик — бу тарихий категория ҳисобланиб ва устқурма белгиси ҳисобланиб, давлатнинг пайдо бўлиши билан бирга вужудга келади ва давлатнинг ўлиши билан тугайди.

Мустақиллик принципи, шундай қилиб, ҳар қандай том маънодаги давлатга хосдир. Мустақил давлатнинг энг муҳим белгилари қуйидагилардир:

1. Даҳлсиз ҳудуднинг мавжудлиги, ўз маъмурий-ҳудудий тузилишини белгилаш ҳуқуқи;

2. Ўзбекистон мустақил давлат сифатида ўз фуқаролигига эга ва хорижликларни республика фуқаролигига қабул қилиш ҳуқуқига эга;

3. Қонун чиқарувчи, ижро қилувчи ва суд ҳокимиятининг мавжудлиги;

4. Ўзбекистон мустақил давлат сифатида ўзининг ҳарбий тузилмаси ва миллий гвардиясига эга;

5. Давлат тилининг мавжудлиги:

6. Ўзбекистон миллий давлат сифатида хорижий давлатлар билан мустақил алоқалар қилиш ҳуқуқига эга;

7. Ижтимоий ва давлат тузумини қонун билан мустаҳкамловчи конституциянинг мавжудлиги;

8. Ўзбекистон мустақил давлат сифатида умумхалқ сўрови — референдум эълон қилиш ҳуқуқига эга;

9. Ўз қонунчилигининг мавжудлиги;

10. Ўзбекистон мустақил давлат сифатида ўз жиноят ва фуқаролар кодексларига, шунингдек республика суд тузилиши ва суд ишларини юритиш тўғрисидаги қонунларга эга;

11. Республика бюджетининг мавжудлиги;

12. Ўзбекистон мустақил давлат сифатида ўз давлат герби, байроғи, мадҳияси ва республика пойтахтига эга.

МУСТАҚИЛЛИК НИМА?

СУВЕРЕНИТЕТ (мустақиллик) — французча сўз бўлиб, давлат ҳокимиятининг устунлиги ва мустақиллигини билдиради. Мустақиллик ташқи алоқаларда давлатнинг мустақил иш юритиши ва ички ишларда давлатнинг устунлигидан иборатдир.

Ўзбекистон Олий Кенгашининг 1990 йил 20 июнда бўлган иккинчи сессиясида қабул қилинган Декларацияда шундай дейилади: «Ўзбекистоннинг демократик давлат мустақиллиги республиканинг ўз ҳудудида барча таркибий қисмларда олиб бориладиган ва барча ташқи муносабатлардаги танҳо ҳокимлигидир».

Ўзбекистон Олий Кенгаши биринчи марта ўзбек халқининг давлат қурилишидаги тарихий тажрибаси ва таркиб топган бой анъаналари, ҳар бир миллатнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини таъминлашдан иборат олий мақсад, халқ, ҳар бир кишининг фаровон ҳаёт кечиришини таъминлашни олий мақсад деб билган ҳолда, Ўзбекистон халқларининг келажаги учун тарихий масъулиятни чуқур ҳис этган ҳолда, халқаро ҳуқуқ қоидаларига, умумбашарий қадриятларга ва демократия принципларига асосланиб, ана шу Декларацияда Ўзбекистоннинг давлат мустақиллигини эълон қилган эди.

Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги тўғрисида Олий Кенгаш Баёнотида давлат мустақиллиги ва суверен давлат ташкил этилганлиги тантанали равишда эълон қилинди. Бунда шу нарса таъкидландики, мустақиллик:

— ўтмишдан сабоқ чиқариб ва собиқ ССР Иттифоқининг сиёсий ҳамда ижтимоий ҳаётидаги ўзгаришларни эътиборга олиб,

— халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларда қайд этилган ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқига асосланиб,

— Ўзбекистон халқларининг тақдири учун бутун масъулиятни англаб,

— шахснинг ҳуқуқ ва эркинликлари, мустақил давлатлар ўртасидаги чегараларнинг бузилмаслиги тўғрисидаги Хельсинки шартномаларига қатъий садоқатини баён этиб,

— миллати, диний эътиқоди ва ижтимоий мансублигидан қатъий назар, республика ҳудудида яшовчи ҳар бир кишининг муносиб ҳаёт кечиришини, шаъни ва қадр-қимматини таъминлайдиган инсонпарвар демократик ҳуқуқий давлат барпо этишга интилиб,

— мустақиллик Декларациясини амалга ошира бориб, тантанали равишда эълон қилинди. Шу йил 29 декабрда Мустақиллик ҳақида халқ фикрини билиш учун умумхалқ сўрови — Референдум ўтказилиши арафасида турибмиз.

СИЁСИЙ МУСТАҚИЛЛИК

ЎЗБЕКИСТОННИНГ сиёсий суверенитети, мустақиллиги давлат ҳокимиятининг суверен белгилари сифатида унинг сиёсий-ҳуқуқий моҳиятини ифодалайди ва Ўзбекистон давлатининг ички ҳамда ташқи сиёсий фаолиятининг тегишли шаклларида намоён этилади. Сиёсий устунлик жамиятда ягона ҳуқуқ-тартиботни ўрнатишга ваколатлиликдан, давлат органлари ва жамоат ташкилотларининг ҳуқуққа лаёқатлилигидан, мансабдор шахслар ва фуқароларга ҳуқуқлар ҳамда бурчлар бера олишидан иборат.

Шундай қилиб, Ўзбекистоннинг сиёсий устунлиги давлат ҳокимиятининг давлат ичида мустақиллигини ва унинг бошқа ҳар қандай давлат ҳокимиятига боғлиқ эмаслигини билдиради.

Мустақиллик тўғрисидаги Декларацияга мувофиқ Ўзбекистон бошқа суверен давлатлар билан сиёсий ҳамда бошқа хил муносабатларни Шартномалар асосида белгилайди ва амалга оширади. Декларацияга мувофиқ Ўзбекистон ўзининг тараққиёт йўлини, ўз номини белгилайди. Бундан буён жумҳуриятимиз Ўзбекистон республикаси деб аталмоқда.

МУСТАҚИЛЛИКНИНГ ИҚТИСОДИЙ КАФОЛАТИ

МУСТАҚИЛЛИК моҳиятини ташкил этувчи муносабатлар жамиятнинг иқтисодий ва ижтимоий тузуми, давлатнинг ижтимоий асослари билан белгиланади. Фақат ишлаб чиқариш усулигина бутун ижтимоий тузумнинг, бинобарин, давлатнинг ўзига хос шаклининг асоси қандайлигини кўрсатиб бериши мумкин.

Турли ижтимоий-иқтисодий тузумлар шароитида давлат мустақиллигининг синфий моҳияси мустақил бўлиб қололмайди.

«Мустақиллик Декларацияси»га мувофиқ Ўзбекистоннинг бошқа мустақил давлатлар билан икки томонлама ёки кўп томонлама шартномалар асосида иқтисодий ва бошқа муносабатлар принциплари белгиланади ва амалга оширилади.

Ўзбекистоннинг иқтисодий мустақиллигини таъминлаш учун бир неча ўн йиллар давомида асос яратиб келинди. Бир неча юз корхона, халқ хўжалиги мажмуининг ўнлаб янги тармоқлари вужудга келтирилди.

Республикада Совет ҳокимияти йилларида нисбатан бирмунча бақувват саноат тузилмалари шаклланди. Улар ҳозирги вақтда 5 та асосий мажмуни ташкил этади. Булар ёқилғи-энергетика, металлургия, машинасозлик, кимё-ўрмон ва деҳқончилик саноати мажмуиларидир.

Лекин шундай савол туғилади: ана шу мажмуилар республика иқтисодий мустақиллигини таъминлайдими? Юқоридаги саноат мажмуилари марказдан бошқарилади: улар бевосита 18 та иттифоқ вазирлигига бўйсундирилган. Саноат маҳсулотининг умумий ҳажмида Иттифоқ қарамоғидаги корхоналар ва бирлашмаларнинг салмоғи 40 фоизга яқинни, иттифоқ — республика вазирликлари ва идораларига қарайдиган корхоналар маҳсулоти — 50 фоиздан сал ортиқни ташкил этади ва фақат 8 фоизгина маҳсулот республика ва маҳаллий саноат корхоналарига қарашлидир. Бозор муносабатлари кучга кира борган сайин бу аҳвол ўзгариб кетаверади. Бозор шароитида Ўзбекистон инвестиция сиёсатини тубдан қайта кўриб чиқиши керак. Эндиликда марказлашган ҳолда пул билан таъминлаш бўлмайди. ССР Иттифоқи тузуми тарқалиб кетди.

Ўзбекистоннинг аграр сектори 837 та колхоз, турли ихтисосдаги 1030 та совхозни ташкил этади. Уларда қарийб 2 миллион киши меҳнат қилмоқда. Пахта, шубҳасиз, асосий бойлик ҳисобланади. Республика иқтисодий мустақиллиги шароитида у ҳақиқий «оқ олтин»га айланади.

Республика гидроэнергетика ва иссиқлик энергетика ресурсларига бойдир. Ёқилғи-энергетика мажмуи қувватлари ҳар йили қарийб 51 миллиард киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқариш, 2,5 миллион тоннага яқин нефть, деярли 40 миллиард куб метр табиий газ ва 5,5 миллион тоннага яқин тошкўмир қазиб олиш имконини бермоқда. Республика жуда бой рангли металлар, шу жумладан, олтин захираларига эга.

Ўзбекистонда ўтган ўн йилликлар мобайнида темир йўл, автомобиль ва ҳаво транспортининг, шунингдек почта ва телеграф-телефон алоқаси, давлат, кооператив ва колхоз савдоси, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш тармоғининг бирмунча кучли тизимлари ташкил топди. Буларнинг ҳаммаси республикада унинг мустаҳкам иқтисодий мустақиллигига эришиш учун анча катта базавий асос мавжудлигидан далолат беради.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон фан, халқ таълими, соғлиқни сақлаш ташкилотлари ва муассасаларининг кенг қулоч ёйган тармоғига, каттагина ижтимоий-маданий тармоқларга эга.

Ўзбекистонда республика чинакам иқтисодий мустақилликка эришуви учун ижтимоий-иқтисодий ва маданий-этник асослар таркиб топди. Лекин ҳақиқий иқтисодий мустақиллик учун дадилроқ ва изчиллик билан курашмоқ керак. Зотан олдинда муаммолар кўп. Биринчи навбатда мустақил давлатлар ўртасида моллар айрибошлаш салмоғини ошириш ва айниқса, хорижий мамлакатлар билан айрибошлашни кучайтириш зарур. Афсуски, республикамиз ҳали ҳам чет элга ўз молларини кўпроқ олиб чиқиш ўрнига уёқдан кўпроқ моллар олиб келмоқда. Аҳволни яхшилаш учун чет мамлакатлар билан бевосита иқтисодий алоқаларни кенг йўлга қўйиш, ўз ҳудудида ҳам, ташқарида ҳам қўшма корхоналарни тезроқ тузиш лозим.

Ўзбекистон республикаси мулкчилигининг турли хил шакллари унинг давлат мустақиллигининг моддий асоси ҳисобланади.

Ер, унинг бағридаги бойликлар, сув, ўрмон, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси, табиий ва бошқа ресурсларимиз, республикамизнинг маънавий бойликлари Ўзбекистоннинг миллий бойлиги, мулки ҳисобланади.

ХАЛҚАРО АЛОҚАЛАР

ЎЗБЕКИСТОННИНГ халқаро муносабатлари мустақил давлатлар муносабатларидир.

Ташқи иқтисодий фаолият соҳасида ҳар қайси давлат ва Ўзбекистон бошқа давлатларнинг мустақиллигини ҳисобга олмаслиги мумкин эмас, шунинг учун давлатларнинг муносабатлари улар ўртасидаги битим ва шартномалар тарзида амалга оширилади. Муносабатларнинг муайян соҳасида у ё бу келишилган қоидаларга ўз хатти-ҳаракатларини бўйсундириш давлатларнинг келишуви натижаси бўлиб, тегишли битим ёки шартнома имзоланган вақтдан бошлаб ана шу давлатлар учун мажбурий бўлади, халқаро ҳуқуқ нормалари ҳисобланади.

Мустақилликни ҳурматлаш — ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи ва халқаро муносабатларнинг асосий принципидир. Давлатларнинг мустақиллиги БМТ уставида ва бошқа халқаро ҳужжатларда мустаҳкамлаб қўйилган.

Ўзбекистон мустақиллиги тўғрисидаги Декларацияда Ўзбекистон халқаро ҳуқуқнинг асосий принципларини тан олади ва ҳурмат қилади, деб таъкидланган. Декларация агар янги Иттифоқ шартномаси имзоланадиган бўлса бундай шартномани ишлаб чиқиш учун асос бўлиб ҳисобланади.

ҚОНУН ЧИҚАРУВЧИ, ИЖРО ҚИЛУВЧИ ВА СУД ҲОКИМИЯТИ

МУСТАҚИЛЛИК давлатнинг қонун чиқарувчи, ижро қилувчи ва суд органлари фаолияти билан рўёбга чиқарилиб борилади.

Ўзбекистон республикаси халқи ўз ҳокимиятини бевосита ҳамда ваколатли органлар тизими орқали амалга оширмоқда.

Республиканинг давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги Қонунга мувофиқ Ўзбекистон тўла давлат ҳокимиятига эга, ўзининг миллий давлат ва маъмурий-ҳудудий тузилишини, ҳокимият ва бошқарув идоралари тизимини мустақил белгилайди.

Қисқаси, республикада давлат ҳокимияти олий органларининг, давлат бошқарувининг ва суд тизимининг мавжудлиги: республика олий ваколатли органи сифатида Олий Кенгашнинг, республика олий ижро қилувчи ва фармойиш берувчи орган сифатида Ҳукумат-республика Вазирлар Маҳкамасининг ва суд ҳокимияти сифатида республика Олий Судининг мавжудлиги Ўзбекистон республикаси — мустақиллигининг конституциявий кафолатланган белгиси ҳисобланади.

Республика давлат ҳокимияти, давлат бошқаруви олий органлари ва суд органи ваколатлари республика Асосий Қонуни билан белгилаб берилади.

Республиканинг Олий Кенгаши Ўзбекистоннинг ихтиёридаги ҳар қандай масалани муҳокама қилиш ва ҳал этишга ваколатлидир.

Ўзбекистон республикаси Олий Кенгаши қонунлар ва қарорлар қабул қилади. Республика қонунлари Олий Кенгаш ёки халқнинг овоз бериши (референдум) билан қабул қилинади. Референдум республика Олий Кенгаши қарори билан ўтказилади.

Олий Кенгаш ишини ташкил этиш учун Ўзбекистон Олий Кенгаши Раиси бошчилигида Ўзбекистон Олий Кенгаши Раёсати чақирилади.

Раис республика Олий Кенгашига ҳисоб бериб туради. У, беш йил муддатга ва узоғи билан кетма-кет икки муддатга сайланади.

Республика Олий Кенгаши ва унинг органлари фаолияти тартиби республика Олий Кенгаши Иш тартиби ва Ўзбекистон Конституцияси асосида чиқариладиган республиканинг бошқа қонунлари билан белгиланади.

Мустақиллик тўғрисидаги Декларацияга кўра Ўзбекистоннинг қонун чиқарувчи ҳокимияти Ўзбекистон республикаси давлат мустақиллигини амалга ошириш учун зарур бўлган қонунларни ишлаб чиқади. Ўзбекистон республикасининг сиёсий ва иқтисодий тизимлари таркибини ва қурилишини белгилайди.

Ўзбекистон республикаси ҳукумати Президент, Вице-президент, Вазирлар Маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосарлари ва ўринбосарлари, Ўзбекистон республикаси вазирликлари ва маҳкамалари, давлат қўмиталари раислари, йирик концерн ва бирлашмаларнинг раҳбарларидан иборат.

Ҳукумат таркибига лавозимига кўра Қорақалпоғистон Вазирлар Маҳкамаси Раиси, вице-президенти, Вазирлар Маҳкамаси раҳбари киради ва унинг ишини ташкил этади.

Мустақил давлатда одил судловни Ўзбекистон республикаси Олий суди, Қорақалпоғистон республикаси Олий суди, вилоятлар, Тошкент шаҳар, район (шаҳар) халқ судлари амалга оширади. Республика судларининг ҳамма тизими фаолиятини ташкил этиш ва иш тартибини Ўзбекистон қонунлари белгилаб беради.

Республикада ҳамма судлар судьялар ва халқ маслаҳатчиларининг сайлаб қўйилиши асосида тузилади. Ҳамма судларнинг судьялари ўн йил муддатга, халқ маслаҳатчилари эса беш йилга сайланадилар.

Ўзбекистон Олий суди олий суд органи ҳисобланади ва қонунда белгиланган доирада республика судларининг суд фаолияти устидан назоратни амалга оширади.

Барча судларда фуқаролик ва жиноий ишлар коллегиал равишда амалга оширилади: биринчи босқич судда халқ маслаҳатчилари иштирокида амалга оширилади.

Судьялар ва халқ маслаҳатчилари (судьяларнинг ҳамма ҳуқуқларидан фойдаланувчилар) мустақилдирлар ва фақат қонунга бўйсунадилар. Одил судловни амалга ошириш бўйича судьялар ва халқ маслаҳатчилари фаолиятига бирон-бир тарзда аралашишга йўл қўйилмайди, бундай аралашиш қонун бўйича жавобгарликка тортилади.

Одил судлов фуқароларнинг қонун ва суд олдида тенглиги асосида амалга оширилади. Суд ишлари очиқ кўрилади. Айбланувчи ўзини ҳимоя қилиш ҳуқуқи билан таъминланади. Суд ишлари ўзбек, қорақалпоқ тилларида ёки мазкур жойдаги кўпчилик аҳолининг тилида олиб борилади. Суд ҳукмисиз ва тегишли қонунлар бўлмаса ҳеч ким айбдор деб ҳисобланиши, шунингдек жиноий жавобгарликка тортилиши мумкин эмас.

Фуқаролик ва жиноий ишлар бўйича судда жамоат ташкилотлари ва меҳнат жамоаларининг вакиллари қатнашишига йўл қўйилади.

Ҳамманинг қонунларни аниқ бажариши устидан республика прокурори ва унга бўйсунувчи прокурорлар олий назорат қилиб турадилар. Республика прокуратура органлари давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, мансабдор шахсларга бўйсунмаган ҳолда фақат Ўзбекистон прокурори қўли остида ўз ваколатларини амалга оширадилар.

ДАВЛАТ ҲУДУДИ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ давлат ҳокимияти унинг ҳудудига кирадиган барча таркибий ва бўлинмас қисмлари устидан амалга оширилади. ва шу ҳудудда яшайдиган аҳолига тааллуқлидир. Ўзбекистон Республикасининг давлат ҳудуди ва чегараси «Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги Қонуннинг 4-моддасида ёзиб қўйилганидек, даҳлсиз ва бўлинмас бўлиб халқнинг ўз хоҳиш-иродасини эркин билдирмасдан туриб ўзгартирилиши мумкин эмас.

Ўзбекистон Республикасининг бошқа давлатларга ҳудудий даъволари йўқ, у ўз ҳудуди ва ўзининг табиий бойликларига нисбатан барча ҳуқуқларга эгадир.

Ўзбекистон Республикаси давлат ҳокимиятининг бутун кучи билан ўзининг миллий-давлат ва маъмурий-ҳудудий тузилишини мустақил белгилайди. Ўзбекистон Республикаси эгаллаб турган ҳудудни ҳамма томондан мустақил давлатлар ўраб турибди.

Ўзбекистон таркибига Қорақалпоғистон Республикаси ҳам кирган. Ана шу ягона ҳудуд биринчи марта Ўзбекистоннинг 1936 йилги Конституцияси билан қонуний мустаҳкамлаб қўйилган эди.

Тарихда республикалар ўртасидаги давлат чегараларини қисман ўзгартирилиши ҳоллари бўлиши мумкин. Катта хўжалик тадбирларни амалга ошириш учун республикалар чегараларида манфаатдор томонларнинг келишиб иш қилиши зарур. Чунончи, 1939 йилда Ўзбекистон Катта Фарғона канали қурилиши муносабати билан (бу каналнинг маълум қисми Қирғизистон ва Тожикистон ҳудудларидан ўтиши керак эди) Ўзбекистон ҳукумати канал қурилиши учун зарур бўлган ер ажратишни илтимос қилиб, Қирғизистон ва Тожикистон республикалари ташкилотларига мурожаат қилган эди. Бу илтимос ҳар иккала республика томонидан қондирилган.

Бошқа бир мисол: Қозоғистон Олий Кенгаши 1956 йил 21 январда Жанубий Қозоғистон вилоятининг Бўстонлиқ районини ва Мирзачўл ерларининг бир қисмини Қозоғистон таркибидан Ўзбекистон таркибига бериш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилган. Бу ерларнинг Ўзбекистон таркибига киритилиши Мирзачўлни ўзлаштиришни тезлаштириб, Ўзбекистонда пахта етиштиришни анча кўпайтириш имконини берди.

Қозоғистон таркибидан катта ер массивларини Ўзбекистонга бериш ва бу икки республика , ўртасидаги чегараларни ўзгартириш тўғрисидаги масала Ўзбекистон Олий Кенгашининг сессиясида кўриб чиқилган эди.

1957 йил февралида маъмурий-ҳудудий бўлиниш соҳасидаги республикаларнинг ҳуқуқи анча кенгайтирилган эди. «Вилоят ва ўлка маъмурий-ҳудудий тузилиши масалаларини ҳал этишни республикалар тасарруфига бериш тўғрисида» қонун қабул қилинган эди. Лекин шундай бўлса-да, бундан бир неча йил бурун Марказнинг кўрсатмаси билан Наманган ва Қашқадарё вилоятлар тугатилиб, катта хатога йўл қўйилганди. Кейин бу хато тузатилди, албатта.

Ҳар қайси республика ўз Конституциясига мувофиқ ердан, унинг бойликлари, ўрмон ва сувлардан қандай фойдаланишни мустақил белгилайди. Чунки улар ўз мулки ҳисобланади.

Қисқаси, Ўзбекистон Республикасининг ҳудуди — ўзбек халқининг миллий ҳудуди бўлиб, у мустақиллигимизнинг моддий асосини ташкил этади ва унинг яшаши учун ҳаётий заруратдир.

ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАР БИЛАН БЕВОСИТА МУНОСАБАТЛАР

ЎЗБЕКИСТОН республикаси мустақил давлат сифатида хорижий давлатлар билан бевосита муносабатларга киришиш ҳуқуқига, улар билан битимлар тузиш, дипломатик ҳамда консуллик вакилликлари айрибошлаш ҳуқуқига эга.

Ўзбекистоннинг 1927 йилги Конституциясига мувофиқ чет эл давлатлари билан муносабатлар борасидаги ҳуқуқи Бутуниттифоқ Ташқи ишлар халқ комиссарлиги орқали амалга оширилган. Бутуниттифоқ халқ комиссарлиги бўлишини ўша даврнинг тарихий вазияти тақозо этарди. 1944 йилга келиб аҳвол ўзгарди. Совет Иттифоқининг халқаро аҳволи мустаҳкамланди. Унинг хорижий алоқалари кенгайиб, янги юқори босқичга кўтарилди. Иккинчи томондан чет эл давлатлари билан алоқалар қилишнинг ўзига хос эҳтиёжлари пайдо бўлди. 1944 йил февралида тарихий қонун қабул қилиниб, бу қонун республикаларга чет эл давлатлари билан бевосита алоқалар ўрнатиш ва улар билан битимлар тузиш ҳуқуқини берди. 1944 йил 27 сентябрда Ўзбекистон Олий Кенгаши ташқи ишлар халқ комиссарлигини тузиш тўғрисида қонун қабул қилди.

Бироқ бу хайрли иш қоғозда қолиб кетди. Фақат айрим республикалар — Ватан урушида фаол қатнашган, катта талафотлар кўрган ва гитлерчилар коалициясини тор-мор этишда фаол қатнашган Украина билан Белоруссиягина жаҳон шартномаларини муҳокама қилиш ва имзолашда қатнашдилар, БМТ таркибига кирдилар.

Урушдан кейинги даврда, шунингдек шахсга сиғиниш ҳамда турғунлик йилларида халқаро майдонда бутун ташқи сиёсатни Марказ қўлга олди. Ташқи алоқалар борасида республикаларнинг ҳуқуқлари деярли йўқ эди.

Қайта қуриш, ошкоралик ва демократия туфайли иттифоқчи республикалар бирин-кетин мустақиллик тўғрисида декларация ҳамда қонунлар қабул қилиб, ўз ҳуқуқларини қайтариб олдилар.

Давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги Қонунга мувофиқ Ўзбекистон республикаси ўзи чет давлатлар билан дипломатик, консуллик, савдо алоқалари ва бошқа алоқалар ўрнатади, улар билан мухтор вакиллар айрбошлайди, халқаро шартномалар тузади, халқаро ташкилотларнинг аъзоси бўлиши мумкин.

«Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги Қонуннинг 14-моддасида шундай деб ёзиб қўйилган: «Ўзбекистон республикаси халқ-

Республикаси референдуми олдидан

ВА УНИНГ ҚИРРАЛАРИ

ҳаро иқтисодий муносабатларнинг мустақил субъекти бўлиб, чет эл инвестицияларини амалга ошириш шартларини, инвесторларнинг ҳуқуқларини белгилайди, ўзининг конверсия қилинадиган валюта жамғармасини яратади, олтин ва бошқа захираларни, айрбошланадиган валютани сотади ва сотиб олади».

Халқаро ҳамжамиятнинг тўла ҳуқуқли аъзоси бўлган Ўзбекистон республикаси халқаро муносабатларда мустақил давлат, халқаро ҳуқуқ субъекти сифатида қатнашади, унинг асосий мақсадлари мустаҳкам тинчлик, қуролсизланиш, ўз ҳудудини қурол-яроғлардан холи қилиш, ядровий қуролни ва бошқа оммавий қирғин қуролларини йўқотиш, суверен давлатлар ўртасидаги низо ва зиддиятларни ҳал этишда куч ишлатиш ва тазйиқ ўтказишга, энг аввало ҳарбий куч қўллашга йўл қўймаслик, инсониятнинг жаҳоншумул муаммоларини ҳал этишда давлатлар ҳамкорлиги ва халқлар бирдамлигидан иборатдир.

Ўзбекистон республикаси ўзининг давлат мустақиллиги тўғрисидаги Баёнотида олдиндан ҳеч қандай шарт қўймаган ҳолда барча шериклар билан бевосита тенг ҳуқуқли, ўзаро манфаатли битимлар ҳамда шартномалар тузиш учун ўзини очиқ деб эълон қилди.

Ўзбекистон Олий Кенгаши ўзининг давлат мустақиллигини эълон қилиш тўғрисидаги қарорида барча мустақил давлатларнинг олий қонун чиқарувчи идораларига, барча хорижий давлатларга ва жаҳон ҳамжамиятига мурожаат қилиб, уларни республиканинг давлат мустақиллиги эълон қилинган ҳужжатини тан олишга даъват этди.

Мустақил Ўзбекистон барча давлатлар билан тенг ҳуқуқли ҳамда ўзаро манфаатли шартлар асосида сиёсий ҳамда иқтисодий битимлар тузиш тарафдори бўлиб чиқмоқда.

Яқинда Ўзбекистон республикаси Олий Кенгаши Ўзбекистон республикаси билан Озарбайжон республикаси ўртасида давлатлараро муносабатлар принциплари тўғрисидаги шартномани ратификация қилиш тўғрисида қарор қабул қилди. Шунингдек Ўзбекистон ва Украина, Ўзбекистон ва Беларусь республикаси ўртасидаги давлатлараро муносабатлар асослари тўғрисидаги шартномалар ҳам имзоланди.

1991 йил 18 октябрда республикамиз Олий Кенгаши РСФСР билан Ўзбекистон республикаси ўртасида 1992 йилга тузилган савдо-иқтисодий ҳамкорлик битимини маъқуллади.

Бундан илгарироқ Ўзбекистон республикаси мустақил давлат сифатида Ҳиндистон республикаси билан шартнома тузган эди. Ҳозирги вақтда хорижий Шарқ ва Осиёнинг бошқа мамлакатлари билан худди шундай шартномалар тузишга тараддуд кўрилмоқда. Кечагина Президентимиз И. А. Каримов Туркияда муҳим халқаро ҳужжатларга имзо чекиб қайтди.

Буларнинг ҳаммаси Ўзбекистоннинг ўз мустақиллигидан тобора кенгроқ фойдаланиб, халқаро сиёсий, иқтисодий, маданий ва илмий ҳаётда фаол қатнашаётганлигидан далолат беради.

ДАВЛАТ РАҲБАРИ

РЕСПУБЛИКА Президенти Ўзбекистоннинг раҳбари ҳисобланади. У Ўзбекистон Республикасида олий ижро қилувчи ва фармойиш берувчи ҳокимиятни амалга оширади, айни бир вақтда Вазирлар Маҳкамасининг Раиси ҳисобланади. Президент янги қонунга кўра фуқаролар томонидан беш йилга ва кетма-кет кўпи билан икки муддатга сайланади. Умуман, Ўзбекистон республикаси бўйича овоз беришда қатнашган сайловчиларнинг ярмидан кўпи овозини олган номзод сайланган ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти республика ҳудудида фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя қилинишининг кафолатини олади; республика мустақиллиги, хавфсизлиги ва ҳудудий яхлитлигини сақлаш, миллий-давлат тузилиши масалалари юзасидан қарорларни рўёбга чиқариш чораларини кўради; мамлакат ичкарисида ва халқаро муносабатларда Ўзбекистон республикасининг вакили бўлади; Ўзбекистон республикаси ҳокимияти олий органлари ва бошқарувининг ўзаро ҳамкорлигини таъминлайди; Ўзбекистон республикаси вазирликлари ва давлат қўмиталарини тузади ва тугатади, уларни тасдиқлашни Олий Кенгашга киритади, ички ва халқаро ҳаётнинг муҳим масалалари тўғрисида Олий Кенгашни хабардор қилиб туради; Вице-президентни, Вазирлар Маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосарларини тайинлаб, кейин уларни Ўзбекистон республикаси Олий Кенгаши тасдиғига тақдим этади.

Республика Президенти Ўзбекистон республикаси қонунларига имзо чекади; вазирликлар, маҳкамаларнинг ҳужжатлари амал қилишини тўхтатиб қўяди ва бекор қилади; фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш мақсадида бутун ҳудудда фавқулодда ҳолат жорий этади; Ўзбекистон судлари томонидан ҳукм қилинган фуқароларни авф этади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида Президент Кенгаши иш олиб боради, у Конституция ҳамда қонунлар асосида ва уларни ижро этиш йўлида фармонлар, қарорлар ва фармойишлар чиқаради.

Президент даҳлсизлик ҳуқуқига эга ва фақат республика Олий Кенгаши томонидангина бўшатилиши мумкин. Республиканинг биринчи Президенти И. А. Каримов Ўзбекистон Олий Кенгашининг биринчи сессиясида сайланган эди. Эндиликда «Ўзбекистон республикаси президенти сайлови тўғрисида» 1991 йил 18 ноябрдаги қонунга мувофиқ Президент шу йил 29 декабрда республика фуқаролари томонидан сайланиши керак.

Ҳозир И. А. Каримов ва Муҳаммад Солиҳ расмий равишда президентликка номзод қилиб кўрсатилдилар ва рўйхатдан ўтдилар. Мустақил республиканинг янгидан сайланадиган Президенти олдида жуда кўп ишларни амалга ошириш вазифаси турипти. Шу кунларда Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари асосан И. А. Каримов номзодини қўллаб-қувватламоқдалар.

ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОЛИГИ

ДАВЛАТ мустақиллигининг белгиларидан бири ўз фуқаролиги мавжудлиги ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси республика фуқаролигини белгилайди, бу ҳол давлат мустақиллигини мустаҳкамлаш ишида жуда катта аҳамиятга эга. Ҳеч бир мустақил давлат ўз фуқароларисиз яшаши мумкин эмас.

Ўзбекистон республикаси ҳудудида умумий инсон ҳуқуқлари Декларациясига мувофиқ республика фуқаролиги белгиланди. Ўзбекистон республикасининг ҳамма фуқаролари миллатидан, элатидан, ижтимоий чиқишидан, қайси динга мансублигидан ва эътиқодидан қатъий назар бир хил фуқаролик ҳуқуқларига эгадирлар, республика Конституцияси ҳамда унинг ҳимоясида бўладилар.

Ўзбекистон республикаси ўзининг мустақиллик тўғрисидаги Баёнотида халқаро ҳуқуқ доирасида ҳамма эътироф этган қонун-қоидалар устунлигини тан олади.

«Фуқаролик тўғрисида»ги Қонун фуқароликка қабул қилиш, ундан чиқиш, фуқароликни ўзгартириш ва фуқароликдан маҳрум қилиш, шунингдек хорижликларни фуқароликка қабул қилиш тартибини белгилайди.

Ўзбекистон фуқаролари Конституцияда белгиланган ҳамма ҳуқуқларга эгадирлар, улар Ўзбекистон қонунларида белгиланган бурчларни бажаришга мажбурдирлар. Республика фуқаролиги мавжудлиги ҳар биримизнинг ғуруримиз ва қадр-қимматимизни янада юқори кўтаради.

ДАВЛАТ ТИЛИ

ЎЗБЕКИСТОН республикасининг давлат тили тўғрисидаги Қонуни республика ҳудудида ўзбек тилининг давлат тили сифатида амал қилишининг ҳуқуқий асосларини белгилаб беради. Ўзбекистон республикаси ҳудудида яшовчи ҳар бир шахснинг давлат, жамоат идоралари ва ташкилотларига иш юзасидан таклиф, ариза ҳамда шикоят билан давлат тилида мурожаат этиш ва жавоблар олиш ҳуқуқи таъминланади.

Давлат тили тўғрисидаги қонунга кўра Ўзбекистонда ишловчи давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари раҳбарлари ўз хизмат вазифаларини бажариш учун республика давлат тилини етарли даражада билишлари шарт.

Ўз фаолиятига кўра аҳолига хизмат кўрсатиш билан боғлиқ шахслар хизмат вазифасини бажариш учун давлат тилини зарур бўлган даражада билишлари лозим. Мустақил Ўзбекистон республикасининг давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари фаолиятида, съезд, пленум, қурултой, сессия, конференция, мажлис ва кенгашлар фақат давлат тилида олиб борилиши керак, агар республика лозим топса айнан таржимасини таъминлаши мумкин.

Қонунга кўра меҳнат жамоаларида йиғилишлар давлат тилида олиб борилади.

Ўзбекистонда ўтказиладиган халқаро, умумиттифоқ ва республикалараро симпозиумлар, конференциялар, кенгашлар ва мажлисларда республика давлат тили ва мажлис аҳли танлаган тил қўлланади.

Республика олий давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг қонун, қарор ва бошқа ҳужжатлари Ўзбекистоннинг давлат тилида тайёрланади, қабул қилинади ва эълон этилади.

Ўзбекистоннинг муассаса, корхона, ташкилот ва бирлашмаларида иш республика давлат тилида юритилади.

Бошқа мустақил давлатлар билан алоқаларда, шунингдек хорижий давлатлар билан муносабатларда иккала томон учун мақбул бўлган тилдан фойдаланилади.

Ҳозирги вақтда миллий омилнинг мавқеи ниҳоятда ўсди, жамият ўтмиш йиллар хатоларини тузатиш ва тўғрилашга киришди. Жамиятдаги янгиланиш жараёнининг ижобий омилларидан бири миллий-мустақил давлатларда миллий тилларнинг ҳуқуқий мақоми қонун йўли билан мустаҳкамлаб қўйилганлигидадир. Давлат тили тўғрисидаги қонунга қатъий риоя қилиниши давр талабидир.

МИЛЛИЙ ҲАРБИЙ ҚЎШИЛМАЛАРНИ ТУЗИШ

ЎЗБЕКИСТОН республикаси мустақил давлат сифатида ўз ҳарбий қўшилмаларини тузиш ҳуқуқига эга.

Дастлаб республикаларга ўз ҳарбий кучларини тузиш ҳуқуқи 1944 йилдаёқ берилган эди. Ўша йил 8 февралда «Иттифоқчи республикалар ҳарбий тузилмаларини вужудга келтириш ва шу муносабат билан Мудофаа Халқ комиссарлигини умумиттифоқ комиссарлигидан иттифоқ — республика халқ комиссарлигига айлантириш тўғрисида» СССР Қонуни қабул қилинганди.

Илгари иттифоқчи республикаларнинг ўз ҳарбий қўшилмалари бўлмаган, чунки армияни ташкил этиш принциплари узил-кесил ишлаб чиқилмаган, ҳали командир кадрлар сони етарли даражада эмас эди, зарур иқтисодий шарт-шароит, етарли моддий база ҳам йўқ эди.

Ўша вақтда СССР қонунига кўра Ўзбекистон Олий Кенгаши 1944 йил сентябрь ойида ўзининг иттифоқ — республика Мудофаа халқ комиссарлигини тузиш тўғрисида Қонун қабул қилган эди. Бироқ бу яхши ҳаракатлар қоғозда қолиб кетди. СССР Қуролли Кучлари Марказ тасарруфида қолаверди.

Қайта қуриш, ошкоралик ва демократия туфайли собиқ иттифоқчи республикалар бирин-кетин мустақиллик тўғрисида Декларация ва давлат мустақиллиги тўғрисида Қонунлар қабул қила бошладилар. Ўзбекистонда яқинда мудофаа ишлари вазирлиги тузилди, Миллий гвардия ва қўшинлардан ташқари (муқобил) хизмат ташкил қилинди. Ўзбекистон республикаси Президентининг 1991 йил 10 сентябрдаги Фармони билан Мудофаа ишлари вазири ва Миллий гвардия қўмондони тасдиқланди.

«Мустақил Ўзбекистон,— деб таъкидланади давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги Қонунда,— ўз ҳудудида мамлакат қуролли кучларини шакллантириш ва уларга раҳбарлик қилиш масалаларида ҳарбий сиёсатни амалга ошириш ҳуқуқини ўзида сақлаб қолади».

Ўзбекистон республикаси собиқ ССР Иттифоқи мудофаа вазирлигининг республика ҳудудида жойлашган ҳарбий қисмлари қўшилмаларини тузиш ва уларга раҳбарлик қилиш ҳуқуқи маълум қилади ва ялпи хавфсизликни вужудга келтириш ҳамда стратегик қўшинларни сақлаб туришда иштирок этади.

ҚОНУНЧИЛИК ВА ОДИЛ СУДЛОВ

МАЪЛУМКИ, 1936 йилгача фуқаролик ва жиноят кодекслари тайёрлаш, шунингдек, суд тузилиши ва суд ишлари тўғрисидаги қонунчилик иттифоқчи республикалар тасарруфида эди. 1936 йили мазкур қоида ўзгартирилиб, бундай қонунлар қабул қилиш Марказ тасарруфига ўтказилди. Шунинг учун 1936 йилгача ташкил бўлган иттифоқчи республикаларда республика кодекслари амал қилди, ундан кейин ташкил бўлган иттифоқчи республикаларда эса РСФСР кодекслари амал қилар эди.

1957 йил 11 февралда Иттифоқ Олий Кенгаши «Иттифоқчи республикалар судлари тузилиши, фуқаролик, жиноят ва процессуал кодекслар қабул қилиниши тўғрисидаги қонунчиликни иттифоқчи республикалар ихтиёрига ўтказиш тўғрисида» Қонун қабул қилди, 1958 йил декабрда эса Бутуниттифоқ қонунчилик асослари қабул қилинди. У жиноят қонунчилик, суд тузилиши ва суд ишлари соҳасида иттифоқчи республикаларнинг кенг ваколатларини назарда тутарди. Бу Асослар иттифоқчи республикалар ҳуқуқлари кенгайишини ҳисобга олиб тайёрланган эди. Ҳозирги кунгача республикалар мустақиллик эълон қилганликларига қарамай Бутуниттифоқ Асосларига таянадилар. Бу қоидалар ҳали ҳам асосий бўлиб турипти.

Янгича шароитда республиканинг ўзига хос хусусиятларини тўлиқ қамраб олган ҳолда мустақил давлат учун ҳуқуқнинг ҳамма соҳаларидаги янги қонун актларини ишлаб чиқиш зарурати туғилди. Янгидан тузилаётган қонунларда хўжалик, маданият, тил, турмуш соҳаларидаги маҳаллий хусусиятлар ўз аксини топиши керак.

Етмиш йил мобайнида аҳолининг сиёсий ва маданий савияси беқиёс ўсди, республикада сиёсий ва иқтисодий мустақиллик эълон қилинди, демократик принциплар тантана қилмоқда, энди янги кодексларни қабул қилиш зарурат пишиб етилди. Зотан эски кодексларнинг кўпгина қоидалари энди эскириб қолди ва ҳозирги турмуш шароитларига жавоб бермай қўйди.

Ҳозирги даврга келиб таркиб топган янги ҳуқуқий муносабатлар, табиийки, мавжуд кодексларда ўзининг тўлиқ ифодасини топмаяпти. Бундай ўзгаришлар янги қонун актларида тўла ҳисобга олиниши ва ифодаланиши керак.

Янги кодекслар лойиҳаларини ишлаб чиқишда олимлар билан бирга турли партиялар ҳамда ҳаракатларнинг вакиллари қатнашишлари лозим. Кодексларни тайёрлаш вақтида қонунларни амалда қўлланишда тўпланган тажриба ва қонунларда учраб турган зиддиятли жиҳатлар ўрганилиши ва умумлаштирилиши лозим.

Ҳуқуқий ислоҳотни амалга ошириш натижасида суд органларининг ҳуқуқлари кенгайтирилди, конституциявий назорат таъсис этилди, суднинг роли ва обрўси кўтарилди, судьялар сайланиш муддати узайтирилди, ошкоралик мустаҳкамланиб, халқ маслаҳатчилари роли оширилмоқда. Мураккаб ишларни кўриб чиқиш вақтида уларнинг сони кўпайтирилди.

«Ўзбекистон республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ Ўзбекистон республикасида Ўзбекистон конституцияси ва унинг қонунлари устундир, деб белгилаб қўйилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг навбатдан ташқари VI сессиясида 1991 йил 31 августда қабул қилинган Олий Кенгашнинг Баёнотида биринчи марта «бундан буён Ўзбекистон республикаси ҳудудида республика Конституцияси ва Қонунлари шак-шубҳасиз устун деб эътироф этилади», дея маълум қилинди.

Республикаларда мустақиллик эълон қилиниши, республика қонунлари устунлиги таъминланиши билан прокуратуранинг масъулиятини ошириш, дастлабки тарздаги терговс устидан прокурор назоратини, милиция ишини кучайтириш зарурдир.

УМУМХАЛҚ ОВОЗ БЕРИШИ

МУСТАҚИЛ Ўзбекистонда унинг Конституциясига мувофиқ давлат ҳаётининг энг муҳим масалалари умумхалқ муҳокамасига олиб чиқилади, шунингдек умумхалқ овоз беришидир. У тўғридан-тўғри, бевосита демократиянинг кўринишларидан биридир.

Ўзбекистон республикаси референдуми энг муҳим давлат ва жамоат ҳаёти масалалари бўйича, шунингдек республика Қонунлари ва ҳукуматнинг бошқа муҳим қарорларини қабул қилиш, уларни ўзгартириш, жамоат фикрини аниқлаш мақсадида ўтказилади. Референдум халқ ҳокимиятини бевосита амалга ошириш воситаси ҳисобланади.

Референдумда қабул қилинган қарорлар республика ҳудудида олий ҳуқуқий кучга эга бўлиб, фақат референдум ўтказиш йўли билан бекор қилиниши ёки ўзгартирилиши мумкин. Бу ҳамма нарсани халқ ҳал этишини кўрсатади, зотан, Ўзбекистон республикаси халқи мустақилдир, у республикада давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаидир.

Ўзбекистон республикаси референдуми Ўзбекистон республикаси Конституцияси, референдум тўғрисидаги Қонун (бу қонун шу йил 18 ноябрда қабул қилинди), республикада халқ депутатлари сайловлари тўғрисидаги қонунлар талабларига мувофиқ ўтказилади ва референдум тўғрисидаги қонунга зид келмайдиган республиканинг бошқа қонун ҳужжатлари билан бошқариб турилади.

Фақат Ўзбекистон республикаси Олий Кенгашигина республика референдумини тайёрлаш ҳуқуқига эга. Республика фуқаролари, Олий Кенгаши, республика Президенти эса референдум ўтказиш ташаббуси билан чиқишлари мумкин. Ўзбекистон республикаси Олий Кенгаши мустақиллик тўғрисидаги ўз Декларациясида умумхалқ муҳокамаси асосида демократик ҳуқуқий давлат тузишга қарор қилганини билдирди. Ўзбекистонда яшаётган барча миллат ва элатларнинг қонуний сиёсий, иқтисодий, этник, маданий ҳуқуқларига ҳамда она тиллари ривожлантирилишига кафиллик беради.

Ўзбекистон республикаси фуқаролари референдумда ихтиёрий равишда ва бевосита қатнашадилар.

Республика ҳудудий бутунлигини ўзгартириш тўғрисидаги, солиқлар, бюджет, амнистия, авф этиш, жамоат тартибини, аҳолининг соғлиғи ва хавфсизлигини таъминлаш юзасидан фавқулодда ва шошилинч чоралар кўриш тўғрисидаги, Ўзбекистон республикаси тузган халқаро шартномалардан келиб чиқадиган мажбуриятларни бажариш тўғрисидаги, мансабдор шахсларни тайинлаш ва ишдан бўшатиш билан боғлиқ масалалар Ўзбекистон республикаси референдумига қўйилмайди.

Референдумга тайёргарлик кўриш, уни ўтказиш, унинг якунларини чиқариш билан боғлиқ ҳамма масалалар Ўзбекистон республикаси референдуми тўғрисидаги қонунда кўрсатиб ўтилган. Бундан буён Ўзбекистон мустақил давлат сифатида референдумни тез-тез ўтказиб туриши керак.

МУСТАҚИЛ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ

ЎЗБЕКИСТОН республикаси мустақил давлат сифатида ўз давлат бюджетига эга ва ўз пул бирлиги — миллий валютасини жорий этишга, жами пул обороти, пул ва бошқа давлат қимматли қоғозлари эмиссияси ҳажмларини мустақил белгилашга ҳақли.

Мустақил Ўзбекистон давлатининг давлат бюджети Қорақалпоғистон республикаси давлат бюджети ва маҳаллий бюджетларни бирлаштиради.

Ўзбекистон республикаси давлат бюджети даромадлари ва харажатларини Ўзбекистон бюджети ва Қорақалпоғистон бюджети, шунингдек маҳаллий бюджетлар ўртасида чегаралаб қўйиш Ўзбекистон республикаси, Қорақалпоғистон республикаси ва халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги Қонун ва Ўзбекистон республикасининг бошқа қонун актлари билан белгиланади.

Республика давлат бюджети Ўзбекистон ҳукумати томонидан республика ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг давлат прогнозлари асосида ишлаб чиқилади ва Ўзбекистон республикаси Олий Кенгаши тасдиқлаши учун тақдим этилади.

Республика давлат бюджети Ўзбекистон Олий Кенгаши томонидан республика ҳукумати маърузаси ва Ўзбекистон республикаси Олий Кенгашининг бюджет-молия масалалари комитети ва бошқа комитетлари хулосаларига кўра кўриб чиқилади ва тасдиқланади.

Ўзбекистон республикаси давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги ҳисобот республика Олий Кенгаши томонидан тасдиқланади. Бюджет ижросининг умумий кўрсаткичлари барчанинг маълумоти учун эълон қилинади.

«Ўзбекистон республикаси давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ республика мустақил молия ва кредит сиёсатини амалга оширади. Республика ҳудудида олинадиган солиқлар ва йиғимлар Ўзбекистон республикасининг давлат бюджетига ва маҳаллий бюджетларга тушади.

ДАВЛАТ РАМЗЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги Қонунга мувофиқ Ўзбекистон ўз тараққиёт йўлини, ўз номини аниқлайди, ўз давлат рамзларини: Нишони, Байроғи, Мадҳиясини таъсис этади, пойтахтини белгилайди.

Ўзбекистон давлат мустақиллигининг рамзлари муқаддасдир ва уларни ҳар қандай таҳқирлаш қонун билан жавобгарликка тортилади.

Барча мустақил давлатлар сингари Ўзбекистон республикаси ўз давлат Нишони, Байроғи, Мадҳияси ва пойтахтига эга. Давлат рамзларининг мавжудлиги Ўзбекистоннинг реал мустақиллиги ва эркинлигини яққол тасдиқлайди.

Давлат Нишони, Байроғи ва Мадҳияси Ўзбекистоннинг олий давлат ҳокимияти томонидан белгиланади ва унинг Конституциясида қонун билан мустаҳкамланади.

Яқинда республика давлат Нишони ва Байроғи нусхалари кенг муҳокама қилинди. 1991 йил 18 ноябрда «Ўзбекистон республикасининг давлат байроғи тўғрисида»ги қарор билан республиканинг янги Байроғи қабул қилинди. Яқин вақт ичида республика Нишони ҳам, Мадҳияси ҳам қабул қилинади.

ДАВЛАТ НИШОНИ — республика давлат мустақиллигининг рамзи бўлиб, республика ижтимоий ва давлат тузилиши принципларини, унинг сиёсий, миллий, хўжалик, жўғрофий, этнографик ва бошқа ўзига хос хусусиятларини ифода этади. Нишон республиканинг расмий белгиси сифатида унинг муҳрига, бир қатор расмий давлат қоғозларига ва ҳоказоларга туширилади.

Ўзбекистон ташкил топган вақтда Советлар Марказий Ижроия комитетининг 1925 йил 16 июлдаги қарори билан қабул қилинган Ўзбекистоннинг давлат Нишони 1918 йилги РСФСР давлат Нишони асосида ишланган эди. Янги Нишон лойиҳаси ҳозирги вақтда муҳокамададир. Унинг учта нусхаси рўзномаларда эълон қилинди.

ДАВЛАТ БАЙРОҒИ Ўзбекистоннинг байроғи остида яшовчи фуқароларнинг мустақиллиги ҳамда даҳлсизлигини билдиради. Ўзбекистон республикасининг давлат байроғи унинг давлат мустақиллигининг рамзидир.

Ўзбекистоннинг биринчи давлат байроғи 1925 йил 16 июлдаги Ўзбекистон Советлари Марказий Ижроия қўмитаси қарори асосида қабул қилинган эди.

Олий Кенгашнинг «Ўзбекистон республикасининг давлат байроғи тўғрисида»ги Ўзбекистон республикасининг қонунини амалга киритиш ҳақидаги қарори билан аввалги бир қанча фармонлар ва қонунлар ўз кучини йўқотган деб ҳисобланди. Ўзбекистоннинг янги давлат байроғи — байроқнинг бутун узунлиги бўйлаб ўтган тўқ мовий ранг, оқ ранг ва тўқ яшил рангли учта эндан таркиб топган тўғри тўрт бурчак шаклидаги матодир. Байроқнинг юқори қисмидаги мовий рангли эннинг юз томони ва орқа томонида дастага яқин жойида оқ рангли янги ой ва унинг ёнида 12 та оқ рангдаги беш қиррали юлдуз тасвирланган.

Қонунга мувофиқ Ўзбекистон республикасининг давлат байроғи халқаро майдонда: Ўзбекистон республикаси расмий делегацияларининг хорижий мамлакатларга сафарлари чоғида, халқаро ташкилотларда, конференцияларда, жаҳон кўргазмаларида, спорт мусобақаларида Ўзбекистон республикасининг тимсоли бўлади. Ўзбекистон республикасининг давлат байроғи доимий суратда: Ўзбекистон республикаси Президентининг аппарати биносида, Ўзбекистон республика Олий Кенгашининг биносида, Ўзбекистон республикаси ҳукуматининг биносида, Қорақалпоғистон республика Олий Кенгаши ва ҳукумати биносида, маҳаллий Советлар ва республика доимий ваколатхоналари биноларида кўтарилади. Қонунда байроқ кўтариладиган жойлар ва унинг кўтарилиш вақтлари ёзиб қўйилган.

Ўзбекистон республикасининг ДАВЛАТ МАДҲИЯСИ. Ҳар қайси мустақил республика ўз мадҳиясига эга. Ҳозир амалдаги Ўзбекистон давлат Мадҳияси республика Вазирлар Кенгашининг 1947 йил 16 майдаги қарори билан тасдиқланиб жорий этилган эди. Ҳозирги пайтда мустақил Ўзбекистоннинг янги Мадҳияси устида тайёргарлик иши олиб борилмоқда. Янги мадҳияда Ўзбекистон меҳнаткашлари янги даврда яшайдиган Ўзбекистон меҳнаткашларининг шодиёна фикру ўйлари ва ҳис-туйғулари ўз аксини топади, деб ишонамиз.

ДАВЛАТ ПОЙТАХТИ унинг сиёсий марказини, олий органлари қаерда жойлашганлигини кўрсатиб туради. Ўзбекистон республикасининг пойтахти Тошкент шаҳри ҳокимият, бошқарув, ва суд органларининг доимий қароргоҳидир. Ўзбекистон ташкил топган пайтда дастлаб 1925 йили Тошкент пойтахт деб танланган эди, лекин 1925 йил 3 апрелда республика ҳукумати янги пойтахт Самарқандга кўчган. 1930 йил августидан яна Тошкент шаҳри Ўзбекистон пойтахти бўлиб қолган. Ўша йил 17 августда қабул қилинган қарорда Тошкентнинг республикадаги энг йирик иқтисодий ва саноат маркази сифатидаги аҳамияти, ҳукуматнинг Тошкентдан туриб раҳбарликни амалга ошириши қулайлиги, республика марказий органларининг Ўрта Осиё органлари билан яқинроқ алоқа ўрнатиши мумкинлиги кўрсатиб ўтилганди.

КОНСТИТУЦИЯ (АСОСИЙ ҚОНУН)ИМИЗ— ДАВЛАТ, ХАЛҚ ВА МИЛЛИЙ МУСТАҚИЛЛИГИМИЗ КАФОЛАТИ

ЎЗБЕКИСТОН республикаси давлат мустақиллигининг энг муҳим белгиси унинг ўз Конституцияси (Асосий Қонуни) мавжудлигидадир.

Ўзбекистон республикаси Конституцияси ижтимоий ва сиёсий тузумни, миллий-давлат ва маъмурий-ҳудудий тузилишни мустаҳкамлайди, республиканинг барча иқтисодий, миллий, жўғрофий ва тарихий ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олади.

Ўзбекистоннинг биринчи Конституцияси 1927 йил мартда Советларнинг иккинчи бутун ўзбек қурултойида қабул қилинган эди.

Республиканинг иккинчи Конституцияси Иттифоқ Конституциясига мувофиқ тарзда ишлаб чиқилиб, 1937 йил 14 февралда қабул қилинган. Бу Конституцияларимиз тарихий ҳужжатлар бўлиб, 1918 йилдан 1936 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон ҳаётида юз берган туб ўзгаришларни акс эттирган ва қонун билан мустаҳкамлаб қўйган эди.

Ҳозир амалдаги Ўзбекистон Конституцияси ҳам Иттифоқ Конституциясига мувофиқ ишлаб чиқилиб, 1978 йил қабул қилинган эди. Ҳозирги вақтда эса республикада янги Конституция нусхаси ишлаб чиқилмоқда, унинг концепциясини ишлаб чиқиш жараёни тугалланди.

Ўз-ўзидан равшанки, янги Конституция суверен ва мустақил давлат бўлган Ўзбекистон республикасининг Асосий Қонунига айланади. Бўлажак Конституция қабул қилинган Ўзбекистоннинг давлат мустақиллиги тўғрисидаги Декларациядан келиб чиқиши керак. Декларациядан кейин республика Олий Кенгаши «Конституция комиссиясини тузиш тўғрисида» қарор қабул қилди. Ҳозир бу комиссия янги ҳужжатнинг лойиҳасини тайёрлади. У яқин вақт ичида халқ муҳокама этиши учун маълум қилинади.

Конституцияга кўра Ўзбекистонда бутун ҳокимият халқникидир. Давлат мустақиллиги тўғрисидаги Баёнотда «Давлат ҳокимиятининг бирдан-бир соҳиби Ўзбекистон республикасининг озод мустақил халқидир» дейилади. Халқ Ўзбекистоннинг сиёсий асосини ташкил этувчи халқ депутатлари Кенгашлари орқали давлат ҳокимиятини амалга оширади. Бошқа ҳамма давлат органлари халқ депутатлари Кенгашлари назоратида бўлади ва унга ҳисоб бериб туради.

Ўзбекистон мустақил давлат сифатида ўзбек халқи ва ҳудудимизда яшовчи бошқа халқларнинг ўзига хос хусусиятларини акс эттирувчи ўз Конституцияси — Асосий Қонунига эга. У фақат Ўзбекистоннинг олий органи томонидан қабул қилинади ва бошқа ҳеч кимнинг кўрсатмасига муҳтож эмас. Мустақил давлат белгиларидан бири ана шунда ўз аксини топади.

М. ФАЙЗИЕВ, Ҳуқуқшунослик фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон республикаси Фанлар академияси Фалсафа ва ҳуқуқ билимгоҳи давлатшунослик бўлими мудири.

● ЯНГИ ЙИЛ ОҚШОМИДА

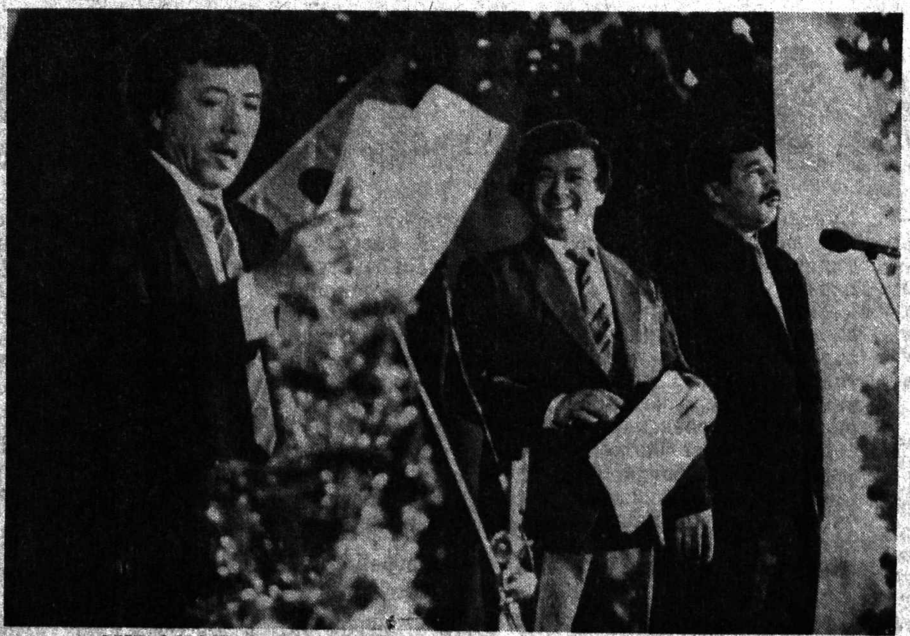

АНЪАНАГА кўра Ўзбекистон ойнаи жаҳони жамоаси ходимлари Янги йил оқшомида ўз мухлисларига ажойиб кайфият ва байрамона руҳ бахш этиш мақсадида мусиқали ҳазил-мутойибали бой кўрсатув тайёрламоқда. Яқинда бу кўрсатув Калинин ноҳиясидаги Алишер Навоий номли жамоа хўжалигида томошабинлар иштирокида ёзиб олинди. Жумҳуриятимизнинг таниқли хонандалари, актёрлар ва қизиқчилари иштирок этаётган бу томоша кўпчиликка манзур бўлишига ишонамиз. Суратларда: ана шу телекўрсатувдан айрим лавҳалар.

Сураткаш Н. МУҲАММАДЖОНОВ.

МАТБААЧИЛАР КЛУБИДА

Бозор иқтисодиёти муносабати билан хўжалик ҳисобига ўтган республика «Шарқ» нашриёт матбаачилик концерни клуби қошида ташкил этилган инглиз тилини ўрганиш, тасвирий санъат тўгараклари фаол ишлаб турибди. Уларнинг раҳбарлари Алла Михайловна Солонина, Любовь Витальевна Гавришларнинг айтишларига қараганда ҳар иккала соҳага ҳам мухлислар қизиқиши катта. Тасвирий санъат билан асосан болалар шуғулланишмоқда. Тўгарак аъзоларининг ишлари вақти-вақти билан кичик кўргазмаларда намойиш этилаётир.

Клубда махсус спорт бўлими ташкил қилинганига кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин унинг енгил атлетика, волейбол, жажжи футбол, шахмат-шашка каби тўгаракларида концерн йигит-қизлари иштирок этмоқдалар. Нашриёт ҳудудидаги сузиш ҳавзаси, сауна соғломлаштириш маскани ҳам ҳисобланади. Бир сўз билан айтганда бу концернда спорт учун кенг йўл очилган.

— Шу кунларда клуб ходимлари арча байрамига ҳозирлик кўрмоқдалар, — дейди клуб директори Виктор Николаевич Воронин. — Биз бу тантанани ҳар йилгидек сермазмун ва қизиқарли ўтказамиз.

Директор концернининг Бўстонлиқ районида жойлашган дам олиш масканидаги оилалар фарзандларига ҳам томошалар, совғалар тайёрланаётганлигини таъкидлади.

Д. ИЗАТИЛЛАЕВА.

● Мулоҳаза учун мавзу

КЎЗЛАРИ БОҒЛИҚ ОҲУ

ЯҚИН-ЯҚИНГАЧА муҳаббат мавзусидаги сатрлар қувғинга учрагандек, матбуотда кўзга жуда кам ташланар эди. Жамиятимизда юз берган ва содир бўлаётган ижтимоий-сиёсий жараёнлар: коллективлаштириш, уруш йиллари, шўро қурилишлари, мўл ҳосил етиштириш кабиларни тарғиб қилиш, дину диндорларни қоралаш кун тартибининг энг баланд еридан жой олиб, ишқий мавзу четга суриб қўйилди. Тўғри, муҳаббат ҳақида ҳам ёзардилар: КОМПАРТИЯГА, КОММУНИЗМ ҒОЯЛАРИГА, ЛЕНИН ТАЪЛИМОТИГА, КРЕМЛГА бўлган муҳаббатлар эди булар...

Хўш, муқаддас туйғу — инсоний муҳаббатни кўр-кўрона четлаб, нимага эришдик? Беҳаё сурату, фильмлар, никоҳсиз бир ёстиққа бош қўйиш (фуқароча никоҳ), кўча-кўйда ҳеч кимдан тап тортмай қучоқлашиш, ўпишиш...

Бир воқеа ҳеч эсимдан чиқмайди: ўқитувчилик қилиб юрган вақтим. Мактабда «Навоийхонлик кечаси» тайёрлаяпмиз. «Алишер Навоий» драмасидан бир кўринишни саҳналаштиришни ҳам режалаштирдик. Бу кўриниш Алишер ва Гулининг боғдаги учрашуви бўлиб, бир қанча ишқий шеърлар ўқиларди. Мен ё ёшлигимдан (йигирма тўрт ёшда эдим!) ё тажрибасизлигимдан; ёки ҳаётий чиқсин дебми, Навоий ролидаги 9-синф ўқувчисига: «Бир жойда ҳайкалдек турмагин, ғазал ўқиётган вақтингда аста-секин Гулига яқин бор ва мана бу мисраларни унинг қўлидан ушлаган ҳолда ўқигин. Шунда жонли чиқади», — дедим. Бу вазиятни кузатиб турган бир кекса муаллим мени чақириб, секингина дедилар:

— «Ёдингизда бўлсин, бу «Капитан қизи» эмас Алишер Навоий ҳақидаги асар. Ҳазрат Навоий даврида йигит қизнинг қўлидан ушлаш у ёқда турсин, севишганлар ҳатто бир-бирларига тик қарамаганлар. Шеър ўқиётганда бу иккови икки ёнга туришсин ва ҳар бири шеърини ҳар тугатганда қўлини кўксига қўйиб, озгина таъзим бажо келтирсин. Ана шундагина ота-боболаримиз замонасига хос бўлади».

Тан олиш керакки, биргина мен эмас, «қизил жамият шарофати» боис менга ўхшаган минглаб муаллимлар айнан мана шу ахлоқий анъанани унутган эдик ва шу сабабдан ҳам мактаб кўрган бола борки, қизларнинг қўлидан ушлаш ҳаётий эҳтиёж деб ҳисоблайдиган бўлиб қолган...

Шу воқеага ҳам 6—7 йил бўлибди. Лекин ҳар сафар классик адабиёт намуналарини мутолаа қилаётганимда, кўча-кўйда «ялашиб» турган, жамоат транспортида бир-бирининг тиззасида ўтирган «ошиқ-мошиқ»ларни кўрганимда ўша воқеа хаёлимдан ўтади.

Биз туғилган жамият бино бўлибдики, инсоннинг ҳам маънавий, ҳам моддий камол топиши учун зарур бўлган деярли барча манбаъларга шикаст етказилди. Ва бу атайлаб қилинди десам, хато бўлмас. Бу қатголликнинг ёвуз мақсадидан МУҲАББАТ туйғуси ҳам четда қолмади. Биз ҳақиқий маънодаги СЕВГИНИ унутаёздик. Ўзликни англаб, тарихий ҳақиқатларни тиклаётган бугунги кунимизда муҳаббат тушунчаси ҳақида ҳам чуқурроқ фикр юритсак, фойдадан ҳоли бўлмасди. «Фарҳод ва Ширин» достони бўйича дарс ўтаётганимизда достон қаҳрамонларининг миллатини мисол келтириб, асосий эътиборни байналмилаллик сиёсатига қаратавермай, биринчи галда пок муҳаббат қудратини тарғиб қилсак дейман. Бу борада энг аввало муаллимларимиз жон куйдиришларини истар эдим. Токи, ўқувчи онгида ҳақиқий муҳаббат тушунчаси шаклланмас экан, «Одобнома»-ю, эски ёзув, маърифатнома, оила ва никоҳ мавзусидаги дарслар ҳам етарли самара бериши қийин.

МЕН Муҳаббатни ОҲУга ўхшатаман. Ҳозир ОҲУнинг кўзлари боғлиқ. Шу боисдан ҳам ҳавас ва ҳирсимизнинг жиловини қўлга ололмай қолмоқдамиз. Ҳиссиётларимиз дарёси ўз ўзанидан адашиб, кўпинча қумликларга сингиб, нобуд бўлмоқда. Кўчага чиқиб, ўтган-кетганни кузатаман; бир тўда ёш йигитлар ёнидан битта бўйи етган қиз ўтиб қолгудек бўлса, бўри қўзичоққа тикилгандек тикиладилар. Гоҳо қийқирадилар, маза-бемаза сўз ташлайдилар. Ҳатто шу даражага бориб етдикки, эрли мўмина келинчакларга ҳам ҳирс билан тикилиб, муомала қиламиз. Яна ўтган-кетганни кузатаман. Ўн беш-йигирма қадам оралиғда икки киши турибди, иккови ҳам АЁЛ. Фақат бири — кекса, иккинчиси — навниҳол. Иккови ҳам йўловчи машиналарга қўл кўтаришаяпти. Битта «Москвич» секинлашди, кўрдики, олдинроқда турғани кексароқ. Ёшнинг яқинида тўхтаб, ёнидаги ўриндиққа ўтириши учун олд эшикни очди...

Агар Оҳунинг кўзлари боғлиқ бўлмаса эди, ўтган-кетган қиз-жувонга кўз тикмасдик. Онамиз тенги аёлнинг ҳожатини чиқариш ўрнига ёш келинчакни машинага таклиф қилмасдик.

Оҳунинг кўзлари боғлиқ бўлмаса эди, қизларимиз ҳам ҳаё пардасини турли тақинчоғу бўёқларга алмашиб, кўча санғимас, таниш-нотаниш машиналарда сайр қилишга рози бўлмас эдилар. Айрим келинчакларимиз жуфти ҳалолидан нолиб иссиқ ўринларини совутиб... юрмасдилар.

Яқинда 22 ёшли келинчак билан суҳбатлашиб қолдим.

— Э, қуриб кетсин, —деб гап бошлади у, — нима, мен чўриманми, овқатини қиламан, кирини юваман. У эр бўлиб нима каромат кўрсатди? Битта зирак ёки этик олиб бермаса. Топиш-тутиши ҳалигидай. Худо ўлим берсин, жон ўзимнинг жоним, дунёга бир марта келаман...

Гапнинг очиғи, бу сўзларни 22 яшар келинчак айтаётганидан, яна бир бегона эркакка, яъни менга гапираётганидан ҳайратланиб қолдим.

— Қанча турмуш қилдинглар? — дедим ҳайратимни яшириб.

— Икки ойча, шекилли...

— Янги келинчак экансиз, тўй олдидан сарпода этик олгандирсиз? Қулоғингизда ҳам асл зирак тақилган.

— Мен нарса учун эмас, қадрим учун олиб берсин деганман. Бошқалар олиб беришаяпти-ку!..

«Ҳа, олиб берадиганлар бор. Рози бўлсангиз Сизга ҳам олиб беришади...» — дедим ичимда.

АГАР Оҳунинг кўзлари боғлиқ бўлмаса эди, бу келинчак ҳам бунчалик тубан кетмасди!

Оҳунинг кўзларин боғлиқ кўрдим мен,
Шу боис дилларда оғриқ кўрдим мен
Чеҳралар қизармиш шароб кучидан,
Ҳаё ва ибони доғлиқ кўрдим мен.
Оҳунинг кўзлари боғланган қат-қат,
Бечора йўл топмай депсинар фақат.
Вужудлар қизиган, ҳаёл бежилов,
Кўкракда ишқ эмас, ёнади шаҳват...

Оҳуни чақиринг бу кун сўроқлаб,
Келгач кўзларини ечинг ардоқлаб.
Кўзларни боғлаш шарт бўлса,
майлига —
МЕНИНГ КЎЗЛАРИМНИ
ҚЎЙИНГЛАР БОҒЛАБ!

Дилмурод САИДОВ.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ЧЎПОН УЙИ

● МАДРИДДА икки қаватли қадимий бир муҳташам уй бор. У ўз номи билан машҳур. Уни чўпон уйи деб аташади. Айтишларига қараганда, унинг биринчи эгаси ўз вафотидан кейин ким биринчи бўлиб шаҳар дарвозасидан кирса ўшанга берилсин, деб васият қилган экан. Ўша пайтда чўпон ўз подасини ҳайдаб кирган. Шу-шу бу уй шу ном билан аталиб келинади.

354 КУН ТАОМСИЗ

● ОДАТДА инсон овқатсиз узоғи билан икки ойдан ортиқ яшайолмайди, деб ҳисоблашади. Бироқ 31 ёшли француз Поль-Анри Дюген таомсиз 354 кунга чидаган. У ўзининг рекордлик очлигида сув, чой, кофе ва сув қўшилган сабзавот ва мева шарбатлари ичган. Шу вақт ичида унинг вазни 133 килограмм енгиллашган. Бу Дюгенга фойда бўлди, чунки у очлик эълон қилганида 215 килограммлик тошни босар эди.

ИТЛАР ҚАБРИСТОНИ

● ИСРОИЛНИНГ жанубида эрамиздан олдинги XVIII асрда асос солинган Аскапон қишлоғида энг йирик итлар қабристони топилди. Бу ерда эрамиздан олдинги V асрга оид 700 та қабр бор. Итлар қабристони бошқа маданийлашган ерларда, жумладан қадимги Грецияда ҳам бўлган. Аскопонда форс, грек, финик, миср, яҳудий колониялари бирга яшаган. Бу халқларнинг кўпчилиги итларга ҳурмат билан қарашган. Мисрликлар ҳатто уларни ўлганидан кейин мўмиёлашган. Форслар ҳам итларни ҳурмат қилишган. Улар Аскопондаги бу қабристонга асос солган бўлишлари мумкин. Уни финиклар ҳам барпо этган бўлишлари эҳтимолдан ҳоли эмас.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРИШЛАР

Ўзбекистон маданият вазирлиги
Ўзбекистон давлат эстрадаси
ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
29 ДЕКАБРЬ СОАТ 19.00 ДА
30 ДЕКАБРЬ СОАТ 18.00 ДА

«ОБИД-А» МИНИАТЮРАЛАР ТЕАТРИ

Томошабинларнинг талабларига биноан

«О-Б» ТВ

(ОБИД-БОТИР телевидениеси)
Кўрсатади.

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ёшлар уюшмаси мукофоти совриндори, «ҚИЗИҚЧИ-89» кўрик танлов ғолиби.
Обид АСОМОВ

«ҚИЗИҚЧИ-89» кўрик танлови ғолиби.
Ботир МУҲАМАДХЎЖАЕВ

«ҚИЗИҚЧИ-89» кўрик танлови совриндори — Соҳиб МАМАСОЛИЕВ;

артистлар: Ўткир МУҲАМЕДХЎЖАЕВ, Шукрулло ИСРОИЛОВ, Баҳром МАҲМУДОВ ва бошқалар.

Тошкент вилояти ёшлар уюшмаси мукофоти совриндори — Исмоил ҒУЛОМОВ.

Театрнинг бадиий раҳбари — Обид АСОМОВ.
Театр бош режиссёри: Ботир МУҲАМАДХЎЖАЕВ.
Чипталар соат 11.00 дан 19.00 гача Халқлар Дўстлиги Саройида сотилади.

Қўшимча телефонлар бўйича маълумотлар олишингиз мумкин: 45-92-11, 41-74-30.

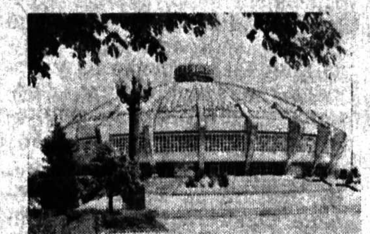

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(ХАДРА МАЙДОНИДА)

1991 ЙИЛНИНГ 21 ДЕКАБРИДАН
1992 ЙИЛНИНГ 12 ЯНВАРИГАЧА

БОЛАЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ ҚИШКИ ТАЪТИЛ КУНЛАРИДА ҚОРБОБО, ҚОРҚИЗ ВА БОШҚА ЭРТАК ҚАҲРАМОНЛАРИ ИШТИРОКИДА

«ЦИРКДА АРЧА»

КАТТА ЦИРК ЭРТАК ТОМОШАЛАРИ НАМОЙИШ ЭТИЛАДИ.

ДАСТУРДА:

Марина ва Нина Пузаковалар раҳбарлигидаги
ЎРГАТИЛГАН АЙИҚЛАР

ССЖИ халқ артисти Ҳаким Зарипов раҳбарлигидаги
«ЎЗБЕКИСТОН ЙИГИТЛАРИ»
ГУРУҲИННИГ ЧИҚИШЛАРИ

Томошалар: 21, 22 декабрь соат 11, 13.30, 16, 18.00 да;
23, 24, 25, 26, 27 декабрь соат 11, 13.30, 16.00 да;
28 декабрь соат 11, 13.30, 16, 18.00 да;
29—30 декабрь соат 16, 18.00 да;
31 декабрь соат 16.00 да;
1 январь соат 10, 16, 18.00 да;
2—7 январь соат 16, 18.00 да;
8—12 январь соат 10, 12, 14, 16, 18.00 да бошланади.

Чипталар нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан сотилади.
Касса соат 10 дан 19.00 гача ишлайди.
Цирк фойесида шошилинч суратқашлик устахонаси ишлаб турибди.
Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-04.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

«ТУРОН» ТИЖОРАТ БАНКИ
ШАҲРИМИЗДА БИРИНЧИ МАРОТАБА
28 ДЕКАБРЬ СОАТ 18.30 ДА

КАПИТАЛ ШОУ-МЎЪЖИЗАЛАР МАЙДОНИ

ҚИЗИҚАРЛИ ДАМ ОЛИШ УЙИНИГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

ЎЙИНДА:

Видеомагнитофон, телевизор, стерео-магнитофон, холодильник, чангютгич, кир ювиш машинаси, чинни сервиз ва қимматбаҳо буюмлар ўйналади.
Томошабинлар, ҳамма чипталарига ўйналадиган лотерея ўйинининг мукофотлари ютишади.
Шунингдек хушовоз хонанда ва созандалар санъаткорлари хушнуд этадилар.
Шундай мукофотларни эгаси бўлиш ниятидаги

«МЎЪЖИЗАЛАР МАЙДОНИ»ГА ШОШИЛИНГ!

Ўйинни Рамиз ҚОДИРОВ олиб боради.

Чипталар Тошкент давлат цирки кассаларида ҳамда тўқимачилар маданият саройининг 40-хонасида сотилмоқда.

Маълумот учун телефонлар: 44-29-04, 44-35-91, 53-36-65.

БУЛАР ҲАҚИДА КАМ ЁЗИЛАДИ

БЕКАТЛАРДА УНИ КУТИШАДИ

Лобар Орипованинг трамвай ҳайдаётганига эндигина 3 йил бўлди. Бундай қараганда ҳали тажрибаси камдек кўринади.

— Асло ундай эмас, — деди йўлловчи (диспетчер) Азамат ака, — Ёш бўлсада, қисқа муддат ичида Лобар энг малакали ҳайдовчилар сафидан жой олди.

Лобарни Тошкент трамвай депосида ишчанлиги, ширин сўзлиги, жамоат ишларида фаоллиги учун ҳамкасблари самимий ҳурмат қиладилар. Лобар устози Забиҳулло Суннатуллаевдан миннатдор. «Ишга садоқатни у кишидан ўрганиб, кам бўлмадим», дейди у.

Л. Орипова оилигидан, ҳаётидан шикоят қилмайдиган менинг биринчи суҳбатдошим бўлди.

— Уч фарзанднинг онасиман, — ҳикоя қилади Лобар, — ўрта ҳисобда ойига 450 сўмдан оламан. Яна болалар нафақаси, мукофотлар... Истагим ҳам йўқ эмас. Тошкентдаги жуда кўп корхоналар ҳузурида савдо дўконлари ишлайди, бизда шундай дўкон бўлишини хоҳлардим. Ҳамкасбларимнинг ҳам ниятлари шу.

Депода Сожида, Насиба, Муножот опалардек жонкуярлик билан ишлаб келаётган Лобар Орипованинг орзуси ушалишига биз ҳам тилакдошмиз. Ўйлаймизки, шаҳар савдоси раҳбарлари 7-трамвай ҳайдовчиси Л. Орипова истагини рўёбга чиқаришга кўмаклашадилар.

Н. УМУРЗОҚОВА,
ТошДД талабаси.

● ЭЪЛОН

«ИСТИҚБОЛ» Ёшлар Маркази

В. И. Ленин номли Халқлар дўстлиги саройида
4, 5, ЯНВАРЬ СОАТ 14.00 ва 18.00 да

ЯНГИ ЙИЛДА
ЯНГИ ҚЎШИҚЛАР

деб номланган
хонанда

Охунжон МАДАЛИЕВ

ижросидаги

КАТТА КОНЦЕРТГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

«Қизиқчи—89» танловининг ғолиби
АБДУЛЛАЖОН АКБАРОВ
ва бошқалар қатнашадилар.

Чипталар соат 11.00 дан бошлаб сарой чиптахоналарида, метронинг «Пахтакор», «Октябрь инқилоби» ва «Максим Горький» бекатларида сотилмоқда.

Маълумотлар учун телефон: 45-92-13.

ИМТИҲОННИ ШИФОХОНАДА ТОПШИРИШАДИ

Маълумки, жумҳуриятимиздаги тиббий муассасалар, шифохоналар фаолияти давр талабига тўла жавоб бермайди. Аҳолига малакали тиббий хизмат кўрсатиш бўйича жумҳуриятимиз ривожланган мамлакатлардан анча ортда қолганлиги ҳам сир эмас. Бунинг асосий сабабларидан бири малакали мутахассисларнинг етишмаслигидир. Тиббиёт олийгоҳларини битирган толиблар фақат назарий билимларгагина эга бўлиб, амалиётда оқсашаётгани туфайли шундай бўлмоқда. Шу сабаб ҳам Тошкент тиббиёт олийгоҳида талабаларнинг амалий кўникмаларга эга бўлишларига ҳам жиддий эътибор берилмоқда. Яқинда мазкур олийгоҳнинг бешинчи босқич толиблари пойтахтимизнинг 1-клиник шифохонасида назарий билимларини амалиёт билан мукаммаллаштириш имконига эга бўлишди. Малакали мутахассислар, профессорлар, талабаларга касб сирларини бажону дил ўргатиб, уларнинг амалий кўникмалар ҳосил қилишига яқиндан ёрдам беришди. Эътиборга сазовор томони шундаки, энди талабалардан имтиҳонларни ҳам мазкур шифохона мутахассислари оладиган бўлишди. Бу эса, албатта, талабаларнинг етук мутахассис бўлиб чиқишида муҳим роль ўйнайди.

Т. ИСМОИЛОВ.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: шўролар ҳаёти — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749, 337010; ижтимоий масалалар — 325645; маданият — 325767; адабиёт ва санъат; миллий қадриятлар — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот ва спорт — 325556, 339915; хатлар ва оммавий ишлар — 325354, 334048; тижорат бўлими — 325733; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 325354, 334048; эълонлар — 325666.

● Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Индекс 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 20.30. 44 минг нусха босил.